

ΕΤΟΣ Α'. ΤΕΥΧ. Β'. ΕΝ ΜΥΤΙΑΗΝΗ. 31 ΜΑΙΟΥ 1879.

Ἄλλ' ἔστι χαλεπὸν λέγειν περὶ οὐτοῦν μαθήματος, ὡς οὐ χρὴ μανθάνειν· πάντα γὰρ ἐπίσασθαι ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι. Πλάτων Λάχ. 182. Ε.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΓΡΕΒΥΣ

Ἰούλιος Γρεβῦς (Jules Grevy), ὁ νῦν πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐγεννήθη τῇ 15 Αὐγούστου 1813 ἐν Mont-sous-Vaudray τοῦ νομοῦ Ἰόρα (Jura). Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν σειράν τῶν γυμνασιακῶν αὐτοῦ μαθημάτων ἐν τῷ Πολινιαῶ (Poligny), μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου ἐσπούδασε τὴν Νομικὴν, ἔλαβε μέρος εἰς τὰς κατὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν μάχας, ἀπέκτησε ταχέως ὄνομα μεταξὺ τῶν δικηγόρων καὶ τῷ 1848 ἐκλεχθεὶς μέλος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως ἀπέκλινε πρὸς τὴν ἀριστερὰν αὐτῆς πτέρυγα. Ἡ εἰς τὸ σύνταγμα τῆς δημοκρατίας τροπολογία αὐτοῦ, ἥτις

ᾠριζε τὰ περι ἐκλογῆς καὶ καθαιρέσεως τοῦ προέδρου διὰ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἀπεβρίφθη τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1848 διὰ ψήφων 643 ἀντὶ 158, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ γίνηται ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ διὰ γενικῆς ψηφοφορίας: πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ᾠφέλησε πολὺ Λουδοβικὸν τὸν Ναπολέοντα εἰς τὸ νὰ ἀρηται τὴν νίκην. Ὁ Γρεβὺς ἔμεινε πιστὸς εἰς τὴν μετρίαν δημοκρατίαν καὶ εἰς τὴν νομοθετικὴν συνέλευσιν καὶ ἀπεσύρθη τῆς πολιτικῆς μετὰ τὸ πραξικόπημα τῇ 2 Δεκεμβρίου. Τῷ 1868 ἔγεινε πρόεδρος (Bâtonnier) τοῦ ἐν Παρισίαις δικηγορικοῦ σώματος, καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει εἰς τὴν νέαν ἐκλογὴν διὰ τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἐν τῷ νομῷ Ἰόρα ἐνίκησε μὲ μεγάλην πλειοψηφίαν τὸν ὑποψήφιον τῆς κυβερνήσεως. Πολὺ πλειοτέρας ψήφους ἔλαβε τῷ 1869 εἰς τὰς γενικὰς ἐκλογὰς. Ἡ ἀντιπολίτευσις αὐτοῦ κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ὑπῆρξε σταθερά, ἀλλὰ μετρία καὶ εἰς τὰ πράγματα μᾶλλον ἀπευθυνομένη. Ἐξεφράσθη ἐνεργητικῶς κατὰ τῆς κωμωδίας τοῦ ψηφίσματος· τῷ δὲ 1870 ἐκηρύχθη κατὰ τῆς συστάσεως δικτατορίας καὶ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως νομίμων τύπων. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1871 ἐκλεχθεὶς δις εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν ἐκλήθη παρ' αὐτῆς εἰς τὴν σπουδαιοτάτην θέσιν τῆς προεδρίας καὶ τετράκις: κατ' Αὐγούστον 1871, κατὰ Μάρτιον 1872, κατὰ Ἰούνιον 1872, καὶ κατὰ Φεβρουάριον 1873. μὲ μεγάλην πλειοψηφίαν ἐξελέγη ἐκ νέου πρόεδρος. Ἀπέκλινε μὲν πρὸς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα· ἀλλ' ἀπέκτησε διὰ τῆς μετριότητος καὶ τοῦ ἀξιολόγου τρόπου του τὸσαύτην ἐπιρροήν, ὥστε θεωρεῖτο ὡς ὁ ἐπίδοξος διάδοχος τοῦ Θιέρσου ἢ ὡς ἀντιπρόεδρος τῆς δημοκρατίας. Ὄταν τῇ 4 Ἀπριλίου 1873 ἡ δεξιὰ πτέρυξ εἰς τινα ὑπ' αὐτοῦ γενομένην κλήσιν εἰς τὴν τάξιν, ἀφορῶσαν τὸν ἀντιπρόσωπον Γραμῶνα (Gramon), διεμαρτυρήθη κατ' αὐ-

τῆς, κατέθεσε τὴν ἀρχὴν καὶ δὲν ἐδέχθη τὴν ἐκ νέου ἐκλογὴν αὐτοῦ, διότι ἔγεινε μὲ ἀσήμαντον πλειοψηφίαν. Ἀντικατεστάθη λοιπὸν τῇ 4 Ἀπριλίῳ ὑπὸ τοῦ Βυφέ. Ἐκτοτε ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀριστερὰν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως πτέρυγα. Κατὰ τῶν βραδουργιῶν τῶν μοναρχικῶν ἔγραψε « Le gouvernement nécessaire » (1873) καὶ ἐξεφράσθη κατὰ τῆς ἑπταετοῦς διαρκείας τῆς προεδρίας. Ὁ Γρεβῦς εἶνε εἷς ἐκ τῶν ὀλιγίστων Γάλλων πολιτικῶν, οὔτινες ἐλεύθεροι πάσης ματαιότητος δὲν ἀγαπῶσι κενὰς φράσεις· διὸ καὶ προσαγορεύουσιν αὐτὸν « Ἀριστείδην τῆς Γαλλίας ». Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ στρατάρχου Μακμαῶνος ἐξελέγη τῇ 30 Ἰανουαρίου τοῦ παρόντος ἔτους πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ὑπὸ τε τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων καὶ τῆς Γερουσίας καὶ ἔκτοτε διατελεῖ κυβερνῶν μετὰ μεγάλης ἐπιτηδεϊότητος καὶ συνέσεως τὸ πολιτικὸν τῆς Γαλλίας σκάφος.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Περὶ βελτιοῦτος συστήματος δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

(Συνέχεια σελ. 49)

Κ. Κυρίας δυνάμεις ἔχει ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ὦ φίλε Δημόφιλε, τρεῖς, ὡς γνωρίζεις, τὸ γνωστικόν, συναισθητικόν καὶ ὀρεκτικόν· καὶ περὶ μὲν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πρώτου ἀσχολεῖται ἡ λεγομένη διανοητικὴ μόρφωσις, περὶ δὲ τὰ ἄλλα δύο κυρίως ἡ ἠθικὴ. Ἀμφότερα λοιπὸν ταῦτα, τὴν τε διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν

τοῦ παιδὸς σκοποῦν τὸ σχολεῖον, ἐνεργεῖ αὐτὰς διὰ τῶν διαφόρων διδασκομένων μαθημάτων, ἅτινα οὐ μόνον τὰς γνωστικὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις ὀφείλουσιν ἅμα πάσας νὰ ἀναπτύσσωσι, τὸ ἀντιληπτικὸν δηλ. τὸ κριτικὸν τὴν φαντασίαν, τὴν μνήμην καὶ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ ἱκανὴν ἠθοποιὸν δύναμιν ἀσχοῦντα ἐπὶ τῶν παιδίων, τὴν καρδίαν αὐτῶν νὰ διαπλάττωσι καὶ ἀγαθὰ νὰ καθιστῶσιν αὐτά.—Δ. Ἄλλ' ἄρα γε διὰ μόνων τῶν ἐν τῷ σχολείῳ διδαγμάτων μορφοῦται ὁ παῖς, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως, τοῦλάχιστον ἠθικῶς;—**Κ.** Μὲ προλαμβάνεις, ὦ Δημόφιλε. Πολὺ περισσότερο πολλῶν διδασμάτων συντείνει εἰς τὴν ἠθικὴν μάλιστα μόρφωσιν τοῦ παιδὸς ἢ ὅλη ἐν τῇ σχολῇ τάξις, ἢ ἐν τε τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἔρρυθμος, σεμνοπρεπῆς καὶ ὠρισμένη διαγωγή τοῦ τε διδασκάλου καὶ τῶν μαθητῶν. Ὡς πᾶσα πολιτεία ἔχει τοὺς νόμους αὐτῆς, οὕτω καὶ ἡ σχολή, ὡς πολιτεία ἐν σμικρῷ, ὀφείλει νὰ ἔχη τοὺς ἑαυτῆς νόμους, εἰς οὓς τὰ δρῶντα πρόσωπα ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσι.—Δ. Καὶ τί λοιπὸν δύνασαι τώρα νὰ εἴπῃς περὶ τῆς ὄντως ἱεραρχικῆς καὶ στρατιωτικῆς τάξεως, τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ παλαιῷ συστήματι, καθ' ἣν αἱ σύγχρονοι ἐκεῖναι καὶ τακτικαὶ κινήσεις, τὰ ὠρισμένα καὶ ὁμοιόμορφα προστάγματα, ἢ φωνή, ὁ κῶδων, ἢ συρίστρα, αἱ χειρονομίαι, τὰ πάντα τείνουσιν εἰς ἀληθῶς στρατιωτικὴν σεμνότητα, πειθαρχίαν καὶ τάξιν, καὶ καθ' ἣν ἐν τῇ ποικίλῃ καὶ βαθμολογικῇ ἐκεῖνῃ σειρᾷ τῶν πρωτοσχολικῶν ἀξιωμάτων καὶ καθηκόντων συνηθίζει λίαν ἐνωρὶς ὁ παῖς εἰς τε τὸ ἄρχεῖν καὶ ἄρχεσθαι, καὶ εἰς τὸ καθ' ὠρισμένους κανόνας ἐργάζεσθαι.—**Κ.** Πολλὰ καὶ δεινὰ, ὦ βέλτιστε, καὶ πρῶτον τὸ ἐξῆς τοῦτο· Διὰ νὰ τηρηθῇ ἀληθῶς ἡ τάξις ἐν τῷ εἰς πολλὰς κλάσεις, θρανία καὶ ἡμικύκλια κατατετημημένῳ ἐκεῖνῳ σχολείῳ, εἶνε ἀνάγκη πολλῶν

προσώπων καὶ πραγμάτων, ἐφ' ᾧ τὸ παλαιὸν σύστημα ἐξεῦρε καὶ ὠνόμασε τὸ φοβερόν ἐκεῖνο σμῆνος τῶν πρωτοσχόλων· α'. τῶν γενικῶν καὶ τῶν βοηθῶν τούτων, τῶν κοσμητόρων· β'. τῶν μερικῶν, ἤτοι τῶν ὑπαγορευτῶν καὶ ἐρμηνευτῶν καὶ τῶν ἀναπληρωτῶν τούτων ἢ βοηθῶν· ἔπειτα τὴν ἀτελεύτητον ἐκείνην σειρὰν τῶν διαταγμάτων, εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ὁποίων ὁ μακαρίτης Κοκκῶνης ἐχρειάσθη 15 ὅλας σελίδας (ἴδε Ὁδ. Κοκκ. τμ. 3^{ον} κεφ. 11^{ον}), καὶ τὰ ὅποια πολλάκις ἐξουδετεροῦσιν ἀλλήλα, ὡς συμβαίνει πάντοτε μὲν ἐν τῇ γραφῇ, πλειστάκις δὲ κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἡμικυκλίαις ἀνάγνωσιν· διότι, ἐνῶ μὲν γράφουσιν οἱ μαθηταὶ θρανίου τινός, προσβάλλει τὸ εὖς αὐτῶν ἄλλου θρανίου ὑπαγόρευσις, τὴν δὲ ἐν τοῖς ἡμικυκλίαις ἐργασίαν διαταράττει οὐχὶ σπανίως ἢ φωνασκία καὶ ἀταξία τοῦ πλησίον ἡμικυκλίου.—Δ. Ἀλλὰ λησμονεῖς, ᾧ Καλλίμαχε, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἢ καθ' ὑπαγόρευσιν γραφῇ κατηργήθη;—Κ. Οὐδόλως λησμονῶ· καλῶς γνωρίζω, ὅτι κατηργήθη μὲν εἰς τινα σχολεῖα, μάλιστα παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, διατηρεῖται δὲ ἀκόμη εἰς τὰ πλείστα, εἰ δὲ ἐν χρήσει Ὁδηγοὶ οὐδὲν περὶ τούτου λέγουσι. Τώρα ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς τακτικὰς σου αὐτὰς καὶ στρατιωτικὰς κινήσεις, ἀνελογίσθης ποτέ, πόσος πολῦτιμος χρόνος δαπανᾷται μάτην ἐν αὐταῖς, καὶ πόσας καὶ ὁποῖας γνώσεις ἠδύναντο ν' ἀποκτήσωσι εἰ μαθηταὶ συνδιδασκτικῶς ἐν αὐτῷ διδασκόμενοι; Ἡ τάξις φείδεται χρόνου καὶ πόνου κατὰ σοφόν τινα Γερμανόν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἢ τάξις σπαταλᾷ χρόνον, καὶ μόχθον ἐμβάλλει εἰς τὰ παιδία. Δ. Ἀλλὰ, μοὶ φαίνεται, δὲν εἶναι τοῦτο ματαῖα ἀπώλεια χρόνου, φίλε Καλλίμαχε. Ὁ παῖς ἐν ταῖς κανονικαῖς καὶ ρυθμικαῖς ἐκείναις κινήσεσιν ἐθίζεται· νὰ ᾔναι τακτικὸς καὶ ἀκριβὴς ἐν τε ταῖς σκέψεσι καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ἔργοις, ὑπέικων δὲ πρὸς τούτοις συ-

νεχῶς εἰς τὰ προστάγματα ἐκεῖνα καὶ μετὰ πολλῶν συνεκτελῶν αὐτὰ γίνεται εὐπειθῆς καὶ ταπεινόφρων, ἐν ᾧ αἱ καθαρῶς σωματικαὶ ἀσκήσεις, ἀφ' ὧν λείπει ἡ κανονικὴ καὶ ρυθμικὴ κίνησις, ἱκανῶν στοιχείων στεροῦνται εἰς ἀνάπτυξιν τῶν εἰρημένων ἀρετῶν.—Κ. Παραδέχομαι, ὅτι ὁ ρυθμὸς εἶνε μὲν ἀγαπητὸς εἰς τοὺς παῖδας, συντελεῖ δὲ ἱκανῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἀρετῶν τινῶν, ὡς εἶπες· ἀλλ' ἄρα γε πολὺ κάλλιον ἀποτελεσματὸς πρὸς τοῦτο δὲν φέρει ὁ ἐν τῇ Μουσικῇ ρυθμὸς, ὅτε συνοδεύει αὐτὸν πρῶτον μὲν ὁ ἦχος, ἡ ἢ φωνὴ ἢ ζῶποιοῦσα αὐτὸν καὶ διεγείρουσα τὰ λαμπρὰ συναισθήματα, τὰ ἐκ τῆς Μουσικῆς προερχόμενα, καὶ δεύτερον ὁ λόγος, ὅστις ἰσχυροποιεῖ καὶ ἐπιβάλλει εἰς τὰς καρδίας τὰ συναισθήματα ταῦτα. Ἄλλ' ἀπεναντίας οἱ μὲν διευθύνοντες τὴν τάξιν καὶ τὴν κατ' αὐτὴν ἐργασίαν ἐν τῇ σχολῇ εἶνε αὐτὸ τοῦτο παῖδες, οὐδεμίαν μὲν τῶν ἀρετῶν ἐκείνων ἔχοντες, οὐδὲ δυνάμενοι περὶ αὐτῶν νὰ εἴπωσί τι καὶ νὰ τὰς ἐπιβάλωσιν εἰς ἄλλους, ἐκτελοῦντες δὲ ταῦτα πάντα ὄχι ἐν ἐπιγνώσει καὶ συνειδήσει, καὶ ἐπομένως ἀνευ σεμνότητος τινος ἢ ἀξιώματος, ἐξ ὧν πηγάζει τὸ πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τάξιν σέβας τῶν μαθητῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ λίαν δουλοπρεπῶς καὶ ἀνελευθέρως δίκην προβάτων ἀκολουθοῦντες τὴν τάξιν ἐκείνην, εὐθὺς ὡς ἐξέλθωσι τοῦ σχολείου, λησμονοῦσι τὰ πάντα ἐκ τῆς πολυμηχάνου ἐκείνης ρυθμικῆς καὶ τακτικῆς σου. "Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ ὠρισμένους κανόνας καὶ ὁδηγίας ἐργασίαν τῶν πρωτοσχόλων, πιστεύεις ποτέ, ὅτι τὰ παιδία ταῦτα εἶνε ἱκανὰ καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἐν ἀκριβεῖ ἐπιγνώσει νὰ πράττωσι, καὶ τὰ ἄλλα διδακτικὰ παραγγέλματα νὰ τηρῶσιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ; Ἐκ τῶν παραγγελλμάτων τούτων σοὶ ἀναφέρω τινὰ διὰ νὰ πεισθῆς, ᾧ Δημόφιλε, ὅτι πολὺ δυσκολώτερον πολλῶν ἔργων εἶνε τὸ διδάσκειν. Ὁφείλει π. χ. ὁ διδά-

σκαλος σπανίως μεταβάλλων τήν θέσιν του νά ἦγε μάλ-
 λον σιωπηλός. » Σιωπὴν ἐπιβάλλει μόνον ἡ σιωπὴ « λέγει
 παιδαγωγικόν τι ἀξίωμα· ἀλλ' οἱ πρωτόσχολοὶ σου αἰ-
 ωνίως μεταβάλλοντες θέσιν αἰωνίως λαλοῦσιν. Ὅφείλει
 ἐπίσης ὁ διδάσκων μῆτε πολὺ δυνατὰ νά ὁμιλῇ, διότι
 ἐκεῖ οἱ μαθηταὶ γίνονται ἄτακτοι καὶ θορυβώδεις, μῆ-
 τε πολὺ σιγά, διότι δὲν ἐννοεῖται. Τώρα τίς ἐκ τῶν
 πρωτοσχόλων σου ἐτήρησέ ποτε τὸ ἀκριβές καὶ δίκαιον
 μέτρον; Ἀλλά, τὸ σπουδαιότερον, εἰς τὰς κατὰ τὴν
 διδασκαλίαν ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις ὑπάρχουσι τοσοῦ-
 τοι καὶ τοιοῦτοι νόμοι, εἰς τὸ προτείνειν τὴν ἐρώτησιν,
 τὸ ἀποκρίνεσθαι, τὸ διορθοῦν τὴν ἐσφαλμένην ἀπόκρι-
 σιν κ. τ. λ., ὥστε μὰ τὴν ἀλήθειαν ἀμφιβάλλω, ἂν δέ-
 κα ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ ἔθνος δημοδιδάσκαλοι κατὰ
 τοὺς παιδαγωγικοὺς τούτους νόμους ἐκτελοῦντες τὸ
 ἔργον των, πολλῶν δὲ μάλλον εἰς καὶ μόνος πρωτό-
 σχολος. Δύνανται οἱ πρωτόσχολοὶ σου μετ' ἡθους καὶ
 ἀξιώματος ἀπαγγέλλοντες τὰ διδάγματα ἐπὶ τοῦ ἡθους
 τῶν παιδῶν νά ἐπηρεάσωσι; Δύνανται νά τηρήσωσι τὴν
 ἀπαιτουμένην εὐπρέπειαν καὶ σεμνότητα καθ' ὅλην τὴν
 ἐν τῇ σχολῇ ἀναστροφὴν αὐτῶν, ὥστε νά θεωρῶνται ὑ-
 πέροχοι τῶν ἄλλων, ὅπερ ἀνάγκη νά προσυπάρχη εἰς τὸν
 διδάσκοντα;—Δ. Δὲν ἀρνοῦμαι μὲν ταῦτα παντελῶς,
 ὦ Καλλίμαχε, ἀλλὰ καὶ δυσκολεύομαι νά παραδεχθῶ,
 ὅτι τὰ παιδία ταῦτα, ἅτινα ἄλλως εἶνε οἱ ἐκλεκτότεροι
 μαθηταὶ κατὰ τε τὰς γνώσεις καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς
 (1) ὑπὸ τε τοῦ διδασκάλου συνεχῶς καθοδηγούμενα καὶ
 διὰ τῆς καθ' ἑκάστην τριβῆς, δὲν δύνανται νά καταστῶ-
 σιν ἱκανὰ εἰς τὸ ἔργον των.—Κ. Ἀπάτη οὐ σμικρὰ, ἀ-
 γαπητὴ Δημόφιλε. Ναὶ μὲν ἐπιβάλλει ὁ Ὅδηγός εἰς τὸν
 διδάσκαλον τὴν προπαρασκευὴν καὶ προγύμνασιν τῶν μι

(1) Ὁδ. Κοκκ. Τομ. Α'. κεφαλ. Β'.

κρῶν ἐκείνων συνδιδασκάλων του (1), ἀλλ' εἰπέ μοι τί πρῶτον θὰ πράξῃ ὁ διδασκαλος; τὰς συνδιδασκτικὰς του τάξεις, τὰς ἀπορροφώσας ἅπαντα τὸν χρόνον αὐτοῦ, θὰ διδάσκη, τοὺς πρωτοσχόλους θὰ προγυμνάζῃ, τὴν γενικὴν τάξιν θὰ ἐπιβλέπῃ, εἰς ἣν μάλιστα ἀνάγονται αἱ συχνόταται τιμωρίαι καὶ ἐπιπλήξεις, ἢ τὸν ὅλον μηχανισμόν θὰ συγκρατῇ; Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν τριβὴν τῶν μαθητῶν, ἂν μεταξὺ ἑκατὸν παιδίων εὐρίσκη τις πάντοτε εἴκοσιν, (2) ὡς ἀπαιτεῖ ὁ Ὁδηγός, ἱκανὰ νὰ ποδηγετήσωσι τὰ ἄλλα εἰς τε τὴν τάξιν καὶ τὰ γράμματα, θὰ ἦναι βεβαίως θαῦμα· ἀλλὰ καὶ ἂν εὐρεθῶσι, τὰ παιδία ταῦτα, μόλις διδαχθῶσι τὴν μηχανικὴν ἐκείνην ἐργασίαν, μεταβαίνουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον κατ' ἐπίμονον αἴτησιν τῶν γονέων, σφόδρα διαμαχομένην πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ὁδηγοῦ.— Δ. Ἀληθῶς πείθομαι, ὅτι ἡ μὲν τῶν γονέων ἀπαίτησις εἶνε δικαία καὶ φιλόανθρωπος, ἄδικος δὲ ἡ τοῦ Ὁδηγοῦ. — Κ. Καὶ ὅμως καὶ ἄλλο τι ἄδικον συμβαίνει ἐνταῦθα, ὧ Διμόφιε. — Δ. Τὸ πεῖον; — Κ. Τὰ παιδία ταῦτα ὀκτάκις τοῦλάχιστον τοῦ μηνὸς δύο ὥρας δαπανῶντα καθ' ἑκάστην ὑπὲρ τῶν ἄλλων, χάνουσι δεκαεξ ὥρας διδασκαλίας κατὰ μῆνα. Τί δὲ θὰ εἴπῃς περὶ τοῦ γενικοῦ πρωτοσχόλου, ὅστις δαπανᾷ ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν του; περὶ οὗ, ἂν κρίνῃ τις κατὰ τὸν Ὁδηγόν, τεσσαράκοντα ὅλας ἡμέρας θὰ ἴδῃς, ὅτι χάνει ὑπὲρ τῶν ἄλλων; — Δ. Σὲ συνελάβομεν ἐπ' αὐτοφώρῳ μὴ εἰδότα τὰ γιγνόμενα. Οἱ γενικοὶ πρωτόσχοιοι πρὸ πολλοῦ ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τῶν ὑποδιδασκάλων ἢ βοηθῶν. — Κ. Ἀπάτη οὐ σμικρά· ἡ ἀντικατάστασις αὕτη ἐγένετο μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν· πόσα ὅμως χωρία καὶ κῶμαι διατηροῦσιν ἐτι τὸν γενικὸν πρωτόσχολον! Ἐπειτα ἡ ἀντικατάστασις

(1) Ὁδ. Κοκκ. σελ. 45. (2) Ὁδ. Κοκκ. σελ. 38.

οὔτε τὸν μηχανισμόν οὔτε τὴν σύγχυσιν καὶ ἀταξίαν ἤρε, οὔτε ἀφῆρσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν παιδαρίων ἐκείνων, τῶν μερικῶν πρωτοσχόλων, τὴν διεξαγωγὴν τῆς πλείονος ἐργασίας ἐν τῷ σχολεῖῳ.—Δ. Πλὴν δὲν θὰ μὲ πείσης ποτέ, ὅτι τὰ ἐλαφρὰ ἐκεῖνα διδάγματα δὲν δύνανται ἐπὶ τέλους οἱ παῖδες νὰ διακατάσχωσι καὶ διδάξωσι ἄλλους.—Κ. Ἀλλὰ θὰ σὲ πείσῃ τοῦλάχιστον ὁ μειλίχιος μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ὁ καλὸς ἀγαθὸς Ξενοφῶν λέγων (1). »Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς παισὶν ἐκ τῶν γεραιτέρων ἡρημένοι εἰσίν, οἱ ἂν δοκῶσι τοὺς παῖδας βελτίστους ἀποδεικνύουσι, καὶ ἀλλοχοῦ·» Διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην, μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτοὺς, ἔτι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὀρώσιν ἀνά πᾶσαν τὴν ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας. Ἀκούεις, ἀγαπητὲ Δημόφιλε, τοὺς πρεσβυτέρους ὀρίζει διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐνῶ διὰ τοὺς ἐφήβους ὀρίζει τοὺς ἄνδρας, διότι μόνον οἱ πρεσβύτεροι δύνανται, σωφρονοῦντες αὐτοὶ καὶ πείραν πολλὴν κεκτημένοι, νὰ διδάξωσι τὴν δύσκολον ἡλικίαν τῶν πίδων σωφροσύνην τε καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ. Οἱ ἄνθρωποι, φίλτατε, πιστεύουσι μᾶλλον εἰς τὰ ὄμματα παρά εἰς τὰ ὠτά των καὶ τὸ παράδειγμα, λέγει ὁ Ξενόκκς, καθιστᾷ τὸν δρόμον βραχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον. Τώρα οἱ πρωτόσχολοὶ ὁποῖον παράδειγμα θὰ γίνωσιν εἰς τοὺς παῖδας, πρὸς οὓς εἶνε εἰς ἄμεσον καὶ ἐνδελεχῆ σχέσιν; Ἄν ἀληθεύῃ τὸ λόγιον, ὅτι τὸ σχολεῖον εἶνε ἢ φωτογραφία τοῦ διδασκάλου, ἐνταῦθα ἀληθέστατα δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ σχολεῖον εἶνε ἢ φωτογραφία τῶν πρωτοσχόλων, τῶν ἀρχαμμάτων καὶ πλειστάκις ἀνηθίκων ἐκείνων παιδαρίων. Δ. Νικᾶς, νικᾶς ὦ φίλτατον Κἀλλιμάχιον, καὶ πείθομαι ἤδη, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν

1) Ξενοφ. Κύρ. παιδ. Βιβ. 1 Κεφ. 2.

τῷ σχολείῳ τάξιν καὶ σεμνότητα καὶ τὴν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπίγνωσιν καὶ εὐπρέπειαν οἱ πρωτόσχολοὶ εἶνε πᾶν ἄλλο ἢ τηρηταὶ αὐτῆς. Καιρὸς δὲ νομίζω νὰ ἔλθωμεν εἰς αὐτὰ τὰ μοθήματα, διὰ νὰ ἴδωμεν ποῖον ἐκ τῶν δύο συστημάτων παρέχει εἰς τὸν παῖδα τοῦ λαοῦ ταχύτερον καὶ τελειότερον τὰς πρῶτας στοιχειώδεις γνώσεις ὧν ἀπόλυτον ἔχει ἀνάγκην ἐν τῇ κοινωνίᾳ.—Κ. Ὅχι ἀκόμη, ὦ Δημόφιλε· εἰς τὴν ἐν τῷ σχολείῳ τάξιν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἀμοιβαὶ καὶ ποινὰ τῶν μαθητῶν.—Δ. Τί τάχα ὑποβλέπεις εἰς ἀμφοτέρα ταῦτα;—Κ. Βλέπω πάνυ δικαίως, ὅτι πρὸς τήρησιν τῆς εὐταξίας καὶ ἐπιμελείας ἐξεῦρον οἱ παιδαγωγοὶ ὑμῶν πολλὰς καὶ δρακοντεῖους ποινὰς καὶ πολλὰς καὶ ποικίλας ἀμοιβάς. Δεκαπέντε εἶδη βραβεύσεων καὶ ἀμοιβῶν καὶ δεκαεπτὰ εἶδη ποινῶν ἀναγράφει καὶ ἐξηγεῖ ὁ μακαρίτης Κοκκῶνης εἰς εἴκοσι τρεῖς σελίδας τοῦ Ὁδηγοῦ αὐτοῦ (1). Προβιθασμούς, γραμματῖα εὐχαριστήσεως, ἀνακηρύξεις, ἀναγραφὰς εἰς πίνακας τιμῆς, διορισμοὺς εἰς θέσεις καὶ τόσῃν ἄλλῃν ματαιοδοξίαν καὶ κενόνητα· ἀλλὰ τὰ γελοῖα ἐκεῖνα χαρτάρια, τὰ δίκην χαρτονομισμάτων τιθέμενα εἰς εὐρυτάτην κυκλοφορίαν ἐν τῷ κράτει ἐκεῖνῳ τοῦ σχολείου καὶ λαμβάνοντα τὴν αὐτὴν τύχην, ἣν καὶ τὸ χαρτονομισμα εἰς πολλὰ οἰκονομικῶς κακῶς ἔχοντα κράτη.—Δ. Τὰ εὔσημα λέγεις;—Κ. Αὐτὰ ταῦτα, ὦ Δημόφιλε.—Δ. Καὶ ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἐν τοῖς σχολείοις;—Κ. Καὶ δὲν βλέπεις ὅτι ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν βιβλίων τῶν δημοτικῶν σχολείων κατέχουσι πάντοτε ἐπίζηλον θέσιν;—Δ. Ἄλθῶς γελοῖον καὶ ἀηδὲς πρᾶγμα.—Κ. Μόνος ὁ ξηρὸς καὶ ἀφελὴς ἔπαινος ἐπιτρέπεται, φίλε Δημόφιλε, ὡς ἀμοιβὴ τοῦ μαθητοῦ κατὰ τὸ γέον σύστημα. Τί δὲ λέ-

(1) Ὁδ. Κοκκ. Τομ. Α'. κεφαλ. 8.

γεις περὶ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ποινῶν, περὶ τῶν ἐξευτελιστικῶν ἐκεῖνων προπηλακισμῶν, τῆς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν στηλιτεύσεως· δὲν γνωρίζω δέ, ἂν ὑπάρχη εἰσέτι καὶ ὁ μαῦρος πίναξ τῆς ἀτιμώσεως. Ἄλλὰ τὸ ξύλον τὸ ἐπάρατον; ἀλλ' οἱ ἀνηλεεῖς ἐκεῖνοι ῥαβδισμοί; ὦ ἀγχιθὲ Δημόφιλε, κακούργων μᾶλλον ἄγριον σωφρονιστήριον καθίσταται οὕτω τὸ σχολεῖον, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς τρυφερωτέρας ἡλικίας φαιδρὸν παιδευτήριον.— Δ. Ἀληθῶς ἐκέρδησας τέλος τὴν ψῆφόν μου ἐν τῷ ζητήματι τῆς τε ἐν τῇ σχολῇ τάξεως καὶ τῶν παρομαρτούντων· ἐπεθύμουν δὲ ἤδη νὰ ἀκούσω ὅποια τις ἀπεναντίας εἶνε αὕτη ἐν τῷ νέῳ συστήματι.— Κ. Περὶ τούτου, φίλτατε, ἄλλοτε δύνασαι νὰ ἀναγνώσης καὶ ἀκούσης πλειότερα· ἐγὼ ἐνταῦθα γενικώτερα τίνα ἀφοῦ σοὶ εἶπω, θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ κύριον ζήτημα τὸ περὶ τῶν διαφόρων μαθημάτων, εἰς ὃ καὶ σὺ σπεύδεις. Κατὰ τὸ νέον σύστημα τὸ σχολεῖον δὲν εἶνε κατατετμημένον εἰς ὀκτῶ καὶ δέκα τάξεις· αἱ τάξεις εἶνε μόνον τρεῖς ἢ τέσσαρες, αἵτινες δύνανται καὶ μὲ δύο διδασκάλους ἢ καὶ ἓνα ὑποδιδάσκαλον νὰ ἐργασθῶσι. Λεῖπousι τὰ ἡμικύκλια, τὰ μεγάλα θρανία, οἱ πρωτόσχολοι, αἱ πολλαὶ ἄνω καὶ κάτω κινήσεις, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ποικίλα προστάγματα ἀντικαθίστανται ἐν ἀνάγκῃ διὰ τοῦ ἀφελοῦς, ἐν, δύο· ἐν δύο, τρία κ.τ.λ. Λεῖπousιν αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἀμοιβαὶ καὶ ποιναί, τὰ πολλὰ καὶ δημαρχικὰ κατὰστιχα, περὶ ὧν εἰς δεκατρεῖς σελίδας ὀμιλεῖ ὁ Κοκκῶνης, ὁ φοβερός αὐτός μηχανισμὸς ὁ ἀποβλέπων εἰς τὴν ἕκτακτον ἐκεῖνην συγχυσιν καὶ ματαιότητα. Ἡ τάξις ἅπασα εἶνε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὸ τὰ βλέμματα τοῦ διδασκάλου. Διδάσκει οὗτος ἡρέμα, σιγανὰ καὶ ἄνευ διακοπῆς· τὰ παιδιά ἵστανται ζωηρὰ μὲν καὶ εὐκίνητα κατὰ τὸν νοῦν, ἀλλὰ προσεκτικὰ καὶ ἀκίνητα κατὰ τὸ σῶμα. Αἱ ψυχαὶ ὀ-

λων των μαθητων κρέμονται από το γλυκύ και σε-
 μνόν βλέμμα του διδασκάλου. Η ήσυχία και ή τά-
 ξις συγκρατείται διά της σιωπής και της λίαν μεθο-
 δικής εργασίας, τυχόν δέ διαταραχθεΐσα επαναφέρεται
 δι ενός βλέμματος, όπερ δύναται πολλά να εκφράση,
 δι ενός ελαφροϋ κτυπήματος επί της εδρας, δι ελαφράς
 επιπλήξεως κ.τ.λ. Λείπει, τό ξύλον τό επάρατον και
 υπάρχει τό άσμα τό φαιδρόνον τάς ώρας της αναπαύ-
 σεως, και ή γυμναστική, ή καθιστώσα χαρίεσσαν τήν έ-
 ξω του σχολείου διατριβήν και πεσαυται και τριαυται
 μερικότητες, αίτινες καθιστώσιν εκπληκτικήν τήν υπερο-
 χήν αυτου υπέρ τό παλαιόν. Άλλ' άς εισέλωμεν
 πλέον εις τό περί των διδασκομένων μαθημάτων, όπερ
 συ θεωρείς τό σπουδαιότερον των ανωτέρω.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Περί σωματικής άγωγής.

(Συνέχεια τδ. σελ. 15)

Και εις τον ύπνον πρέπει να επικρατή ή τάξις αυ-
 τη. Εις τάς πρώτας ήμέρας βεβαίως μετά τήν γέννησιν
 πρέπει ν' αφήνη τις τό πάν εις τήν φύσιν, και να πα-
 ρατηρή μόνον. Άμα όμως παρατηρήση πόσον κοιμάται
 τό παιδίον και τότε. έξυπνίζεται, άς κάμνη τήν εμφάνισιν
 της φυσικής ταύτης χρείας σταθερόν, όσον ενδέχεται, κα-
 νόνα, Αυτή ή τάξις πρέπει να μεταβάλληται μετά βρα-
 χείας περιόδους συμφώνως προς τήν του παιδιου ανά-

πτυξιν. Καὶ δὲν πρέπει μὲν νὰ ταραττή τις τὸν ὕπνον αὐτοῦ, ἐνίοτε ὅμως πρέπει νὰ τὸ ἐξυπνίξῃ, ὅταν ὑπερβαίῃ τὰ τεθέντα ὅρια. Τοῦτο εἶνε σωτήριον καὶ εἰς τὰ παιδίον καὶ εἰς τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτό· διότι τοὺς ἀπαλλάττει ἀπὸ τὴν ἐνόγλησιν ἐν καιρῷ τῆς τραπέζης, ἢ τὴν νύκτα μένον ἄϋπνον.

Ἡ κίνησις καὶ καταβαυκᾶλησις (νανάρισμα) ἴσως εἶνε πάντη κεριττά· ἀλλ' ἡ πείρα πολλῶν αἰῶνων ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν φέρουσι καὶ βλάβην τινά, ὅταν ᾔνε μέτρια· Προτιμητέον ὅμως πάλιν τὸ κινεῖν ἐντὸς λίχνου (κούνας) ἢ σκάφης παρὰ τὸ ἐν ταῖς ἀγκάλαις σείειν. Ὁ δὲν τοῦ τελευταίου δυνατὸς ἐρεθισμὸς ἀπεδείχθη ἐπίσης ἐπιβλαβής, ὡς καὶ ὁ δὲν τῶν πολλῶν φιλημάτων ἢ τοῦ γαργαλισμοῦ.

Τὰ ἐνδύματα τοῦ θηλαμινοῦ δὲν πρέπει οὔτε τόσο στενὰ οὔτε τόσο θερμὰ νὰ ᾔνε, διὰ νὰ εἰμπορῇ νὰ φυλάσσηται ἢ ἀπαιτουμένη καθαριότης. Ἡ συχνὴ ἀλλαγὴ τῶν ἐνδυμάτων, καλῶς καὶ τὸ νὰ ἐνδύωμεν αὐτὰ πολὺ ἐλαφρὰ, προξενεῖ καταφυξείας (κρυολογήματα). Τὸ δὲ σπαργάνωμα πρέπει νὰ συγχωρῆται μόνον διὰ νὰ δώσωμεν στερεότητά τινε εἰς τὸ σῶμα, δι' ἧς προλαμβάνεται ὁ κίνδυνος ὁ ἐκ τῆς ἐν τῷ φέρειν ἀπροσεξίας, καὶ διὰ νὰ περιορίσωμεν τὴν πολλὴν κίνησιν τοῦ νεογνοῦ, τῆς ὁποίας ὁ ἐρεθισμὸς δὲν εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς προτέραυ αὐτοῦ ἡσυχίαν,

Τοῦτο ἰσχύει πρὸ πάντων περὶ τῆς περιφορᾶς. Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις, τὴν ὁποίαν περιμένει τις ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἀντιλήψεων, προσκόπτει διὰ τῆς πρώου ἀνησυχίας καὶ τοῦ ἐρεθισμοῦ, καὶ μάλιστα εἰς πόλεις, ἔπου ὁ διαβατικὸς θόρυβος καὶ ἡ τύρβη δὲν προσφέρει κανὲν ἀντικείμενον κατάλληλον διὰ τὰς πρώτας ἀντιλήψεις. Ὅθεν ἡ ἡσυχος παιδιὰ μὲ ἀπλούστατα πράγματα, ἐνῶ κείνται ἢ κάθηνται, καὶ ἐ-

πειτα, ἐνῶ ἴστανται τὰ παιδία, ἐπιδρᾷ λυσιτελέστερον καὶ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὸ σῶμα, παρὰ τὸ φέρειν καὶ ἔχεισθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς, μεθ' ὧν συνδέεται ὁ ἐκ τῆς τῶν δούλων καὶ ἄλλων κακοηθείας κίνδυνος κτλ. Εἰς τὰς βλάβας τοῦ φέρειν πολὺ τὰ παιδία ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἀνήκει καὶ ἡ μονομερὴς ἀνάπτυξις τοῦ σώματος, ἣτις ἐνίοτε δύναται νὰ παρεκβῆ καὶ εἰς διαστροφήν. Τὸ φερόμενον παιδίον δὲν εἶνε ἐπίσης θερμὸν οὔτε ἐπίσης ἐλεύθερον ἢ ἐσφυγμένον· ἐπειδὴ ὀλίγα τιθηναὶ ἔχουσι δύναμιν καὶ νοῦν ἱκανόν, ὥστε νὰ μεταφέρωσι τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἀγκάλην. Διὰ τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι κάλλιον νὰ κάθηται μὲν τὸ παιδίον εἰς ὄχημα, διὰ νὰ μεταβιβάλλῃ δι' αὐτοῦ μόνον τὸν ὄχι ὅμως καὶ νὰ διαταράσσῃται καὶ κλονῆται κοινύμενον.

Ὅτι παραμεγάλῃ θερμότης καθὼς καὶ παραμεγάλον ψυχὸς δὲν συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος, τοῦτο ἔχει τὸ νεογνὸν κοινὸν μὲ ὅλην τὴν ὀργανικὴν φύσιν. Μετρίαν θερμικρασίαν δωματίου, ἐλαφρὰν ἀλλὰ θερμαίνουσαν ἐνδυσμασίαν, μεγαλητέραν θερμότητα, ἐνῶ κεῖται καὶ κάθηται, μικροτέραν, ἐνῶ κινεῖται, ταῦτα ἀπαιτεῖ ἡ πείρα καὶ διὰ μέγα καὶ διὰ μικρὸν παιδίον. Προσέτι πρέπει νὰ φυλλάττωμεν τοὺς πόδας μᾶλλον ἀπὸ τὸ ψυχρὸς, τὴν κεφαλὴν μᾶλλον ἀπὸ τὴν ὑπερθερμασίαν. Βυρέα λοιπὸν καλύματα, ἀλλὰ καὶ λεπτοῦφῃ πάλιν, εἶνε ἐπίσης ἐπιβλαβῆ. Πρὸς τούτοις πρέπει ν' ἀποφεύγῃ μὲν τις τὴν ἡλιοκαίαν, ἀλλὰ ν' ἀπομακρύνῃ καὶ πᾶσαν ἀκτίνα ἡλιακὴν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδός, διὰ νὰ μὴ διαφραῖ ἡ ἐπιδερμὶς αὐτοῦ, εἶνε ὀλεθρία ματαιότης. Ὡς ἐκ τούτου τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ δὲν λαμβάνει τὴν ἀνήκουσαν ἐλαστικότητά· κωλύεται δὲ καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἰσχύος, ἔτιαν τὸ παιδίον δὲν ἐξέρχεται εἰς τὸν ἐλεύθερον αἶρα.

Τὸ νίπτειν καὶ λούειν ἦνε δεδοκιμασμένον μὲς πρὸς ἰσχυροποίησιν τοῦ δέρματος τοῦ παιδός. Πρέπει ἐ-

μως καὶ ἐνταῦθα ν' ἀποφεύγη τις τὰς ὑπερβολὰς τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ. Ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος πρέπει βαθμηδὸν νὰ ἐλαττωταί. Διακοπὴ εἰς τοῦτο πρέπει νὰ γίνηται μόνον εἰς κατεπίγουσαν ἀνάγκην. Ὁ Οὐφελάνδος θεωρεῖ ὡς ὑποφερτὰ τὰ χλιαρὰ λουτρά 24—25 βαθμ. τοῦ Ῥεωμύρου. Ὅταν ἡ θέρμανσις τοῦ ὕδατος εἰμπορῇ νὰ γίνη διὰ τοῦ ἡλίου, εἶνε προτιμητέα. Δὲν θεωρεῖται δὲ ὡς ὠφέλιμον τὸ θερμὸν ὕδωρ, διότι τοῦτο ἀποβάλλει τὰ τονικὰ συστατικά αὐτοῦ μέρη. Ποτάμιον ἢ ὑέτιον ὕδωρ συγκερασμένον μὲ θερμὸν μέχρι τοῦ ἀνήκοντος βαθμοῦ εἶνε χρησιμώτερον.

Τὸ παιδίον μανθάνει κατὰ μικρὸν νὰ μεταχειρίζηται τὰ μέλη του κατὰ τὰς διακελεύσεις τῆς βουλήσεως, ἡ δὲ ἀγωγὴ πρέπει νὰ συντρέξῃ εἰς τὸ νὰ γίνη τοῦτο ταχύτερον, ἀσφαλέστερον καὶ τελειότερον. Αἱ πρῶται δεξιότητες τῆς ἀπαλῆς ἡλικίας εἶνε τὸ ἄπτεσθαι, κάθησθαι ἔρπειν, περιπατεῖν καὶ λαλεῖν. Τὸ ἄπτεσθαι διευκολύνεται διὰ τῆς ἐλευθερίας τῶν χειρῶν, καὶ διὰ παρασκευῆς καταλλήλου ὑλικοῦ, ἀπομακρύνσεως δὲ τοῦ βλαπτικοῦ. Διὰ τῆς ἀφῆς ἀναπληροῦνται καὶ διορθοῦνται αἱ ἀντιλήψεις τῆς ὁράσεως, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε οὐσιῶδες πρὸς τελειοποίησιν τῶν ἐννοιῶν νὰ δίδηται ἀφορμὴ πρὸς ἀφήν. Ἀλλὰ ἀντὶ ἀκαταλλήλων τεχνικῶν ἀθυρμάτων ἢ παιγνίων ἔπρεπε κατὰ μικρὸν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὰ παιδιά σκληρὰ καὶ ἀπαλά, θερμὰ καὶ ψυχρὰ, ὁμαλὰ καὶ ἀνώμαλα, στρογγύλα καὶ γωνιώδη, ὀξεᾶ καὶ ἀμβλέα σώματα, διὰ νὰ πιάνωσιν αὐτὰ, ἀλλ' ὄχι πολλὰ διὰ μιᾶς. Πρέπει προσέτι νὰ κωλύωνται αἱ ἀσχημοσύναι, εἰς ἃς πίπτουσι τὰ παιδιά, νὰ φέρωσι διηλ. ὄλα εἰς τὸ στόμα, ἢ νὰ ζητῶσι νὰ πιᾶσωσι, καὶ ὅσα δὲν πρέπει, ἀπομακρυνόμενων ἡσύχως τῶν χειρῶν ἀπὸ τὸ στόμα, ἢ καλυπτομένων, μάλιστα ἐνῶ τρώγουσι, μὲ χειρόμακτρον τι. Ὅταν δὲ ἡ ἐδοντοφυτὰ φέρῃ ἐρεθισμὸν εἰς τὸ στόμα, πρέπει τὸ παιδίον νὰ διακρίνη τίνα τῶν πραγμάτων πρέ-

πει νὰ φέρη εἰς αὐτὸ καὶ τίνα ὄχι. Τὸ αὐτὸ ἄς γίνε-
ται καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄπτεσθαι βλαβερῶν, εὐαρέστων, ἢ
ἀνεφίτων ἀντικειμένων. Τὸ παιδίον πρέπει νὰ συνηθίσῃ
νὰ βλέπῃ τι, χωρὶς νὰ πιάνῃ αὐτό. Ἄς καταβάλλεται
δὲ προσοχὴ, ὥστε ἐξ ἀνεπιτηδείου ψηλαφῆσεως νὰ προ-
έλθῃ ἐπιτηδεία διαχείρησις. Καὶ τὸ νὰ ρίπτωσι δὲ ἢ κα-
ταστρέφωσι καὶ διαφθείρωσι παιδαριωδῶς πρέπει νὰ
μὴ ἀνέχεται τις παντάπασι.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ.

(Συνέχεια ἴδ. σελ. 9)

Ὡς ἡ χώρα, οὕτω καὶ ὁ βίος τῶν Ἑλλήνων πα-
ρουσιάζει τὰς μεγίστας ἀντιθέσεις. Ὁ θαλάσσιος βίος
ἤτο πλούσιος εἰς μεταβολὰς καὶ ποικίλα συμβεβηκότα
καὶ ἤρακε ἐπομένως μόνος νὰ προσφέρῃ ὕλην καὶ εἰς
τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς καὶ εἰς τοὺς
ρήτορας. Ὅπισθεν ὁμῶς τοῦ ἀγρίου τούτου καὶ ταρα-
χώδους βίου ἔκειντο αἱ μικραὶ θελκτικαὶ καὶ εἰρηγι-
καὶ κατοικίαι εἰς τὰς κρύπτας τῶν νήσων, αἱ ἐστίαί
τῶν οἰκῶν εἰς τὰς κλιτύας τῶν ὀρέων, οἱ καρποφό-
ροι ἀγροὶ κατὰ μῆκος τῶν διαυγῶν ὑδάτων τῶν ποτα-
μῶν καὶ ὁ εἰδυλλίος ποιμενικὸς βίος ἐπὶ τῆς Ἰθάκης, τοῦ
Πηλίου, τοῦ Κιθαιρώνας, καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀρ-
καδίας.

Δικαίῳ τῷ λόγῳ ἔπρεπεν οἱ Ἕλληνας ἐν τοιαύταις

φυσικαῖς σχέσεσι καὶ ἀντιθέσει νὰ αἰσθάνωνται ἑαυτοὺς πειθητικῶς ἐξηρηθισμένους. Ἡρπαζον λοιπὸν τὴν λύραν καὶ ἔπαιζον καὶ ἤδον, ὡς οὐδεὶς ἄλλος λαὸς μετ' αὐτούς.

Κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ὑπὸ Αἰγυπτίων καὶ Φοινίκων συστηθεισῶν κοινωνιῶν ἵδρυσαν καὶ ἔβαλον εἰς τάξιν πλῆθος δημοκρατικῶν πολιτειῶν περίξ ὄλου τοῦ Ἀρχιπελάγους.

Ἐνισχυθέντες εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦ ὕδατος ἔπλευσαν ἐπὶ τῶν ὑγρῶν τῆς θαλάσσης κελεύθων περαιτέρω, ἐπλήρωσαν τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν μὲ ἀποικίας, ἔστησαν φάρους τῆς παιδείας εἰς ὅλα τὰ βαρβαρικά παράλια τοῦ Εὐξείνου πόντου, περιέλαβον μὲ αὐτάς, ὡς μὲ ἄλλην παρυφήν, ὅλα τὰ κράσπεδα τῆς βορείου Ἀφρικῆς, ἐνεκέντρισαν ἐκ τῆς Μασσαλίας εἰς ὅλην τὴν Γαλλίαν τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐτόλμησαν νὰ ἐκπλεύσωσι διὰ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.

Ἐνῶ δὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξετείνοντο αἱ περὶ κόσμου ἰδέαι των, ἤρχισαν, ὡς ἔχοντες πνεῦμα θεωρητικὸν ἅμα καὶ πρακτικόν, νὰ φιλοσοφῶσι περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰς ἀγερὰς αὐτῶν, αἵτινες ἦσαν πλήρεις ἐμπορευμάτων, καὶ εἰς τοὺς θορυβώδεις λιμένας των, οἵτινες ἔβριθον ξένων ἐθνῶν, ἀνεφάνησαν ὀξύνοες καὶ βαθύνοες σοφοὶ καὶ φυσιοδίφαι, οἱ ὅποιοι συμφώνως πρὸς τὰς περὶ κόσμου θεωρίας αὐτῶν ἐθεμελίωσαν πλῆθος συστημάτων, σχολῶν καὶ αἵρέσεων.

Τὸ ἐμπόριον αὐτῶν πρὸς τὰ διάφορα ἔθνη παρήγαγε πλοῦτον καὶ πολυτέλειαν, ἐξήγειρεν τὴν σπουδὴν πρὸς καθωράισιν τοῦ καθημερινοῦ βίου καὶ ἀνέπτυξε τὰς καλὰς τέχνας. Ἀνεφάνησαν Ἀπελλαῖ, Πραξιτέλεις καὶ πλῆθος ἄμετρον ἄλλων καλλιτεχνῶν, ὑπὸ τὴν γραφίδα καὶ τὸ γλύφανον τῶν ὁπίων τὸ [μάρμαρον

ἐλάμβανε μορφήν καὶ ζώην, οἱ λαμπροὶ ναοὶ καὶ αἱ στοαὶ ἠΰξανον, ἐπὶ δὲ τοῦ λινοῦ ὑφάσματος κατωπρίετο μὲ ζωηρὰ χρώματα ὅλη ἡ δημιουργία.

Καθὼς εἰς τὴν πατρίδα τῶν Ἑλλήνων δὲν ὑπῆρχε μοναρχικός καὶ τὰ πάντα ἀποκλειστικῶς δεσπόζων Νεῖλος, κολοσσιαῖος καὶ ἐπιτακτικὸς Γάγγης ἢ ἀπέραντος καὶ μονότονος Μεσοποταμία, καθὼς τούναντίον τὸ πᾶν ἦτο διεσχισμένον καὶ ποικίλως καὶ καλῶς διηρθρωμένον, εὐμεταχειρίστος δηλ. καὶ τὸν ἄνθρωπον μὴ καταδαλεῦσα φύσις, πολυάριθμα, ἀλλὰ μετρίου ὕψους ὄρη, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅλα μὲ τὸ ὀμαλὸν τῆς θαλάσσης κάτπτρον στενῶς συνδεδεμένα, οὕτω κατ' ἀναλογίαν καὶ ἡ φύσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ὑπῆρξε πολυεχιδής, τιμαλφῆς λίθος καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς πλευρὰς ἐξεσμένος.

Πάντη ἀντιθέτως πρὸς ἄλλα ἔθνη, τὴν μονότονον λ.χ. μάξαν, τὴν ὁποίαν προσφέρει ἡ φύσις τῆς χώρας καὶ τὸ ἐθνικὸν τῶν Ῥώσων πνεῦμα, παρίστανται οἱ Ἕλληνες ὡς δένδρον εἰς πλείστους κλάδους διηρημένον, ἀλλὰ μὲ μέρη πολὺ χαριέντως συνηρμοσμένα.

Ἡ γλῶσσά των διηρέθη εἰς πολλὰς διαλέκτους, ἡ φυλὴ των εἰς πολλὰ γένη, τὰ ὅποια ὅλα εἶχον διαφόρους ιδιότητας, ἀλλά καὶ διαφόρους ἀρετάς, καὶ τὰ ὅποια ὅλα, ἂν καὶ ἔσπευδον εἰς πάντη ἀντιθέτους διευθύνσεις, καθὼς αἱ νῆσοί των διὰ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν κεχυμένου ὕγροῦ στοιχείου, συνεδέοντο πρὸς ἀλληλα διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς κοινῆς συμπαθείας καὶ τῶν κοινῶν σκοπῶν καὶ προθέσεων.

Αἱ αὐταὶ σχέσεις, αἵτινες παρήγαγον τὰς διαφόρους διαλέκτους, τὰς διαφόρους φιλοσοφικὰς σχολὰς, τοὺς διαφόρους ῥυθμοὺς τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς: τὸν Δωρικόν, τὸν Ἴωνικόν καὶ Κορινθιακόν, ἔδωσαν παρ' αὐτοῖς τὴν γένεσιν καὶ εἰς τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν πολιτευμάτων.

Ὡς πρὸς τοῦτο ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τοῦ βίου αὐτῶν οἱ Ἕλληνες ἐξήντησαν πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν καὶ τῇ νοήσει περιληπτόν. Μοναρχία, Δημοκρατία, Ἀριστοκρατία, Πλουτοκρατία, Ὀλιγαρχία, στρατιωτική Δεσποτεία καὶ Ἱεροκρατία διεδέχοντο ἀλλήλας κατὰ τὰς διαφόρους φυλάς, τοὺς τόπους καὶ τοὺς χρόνους.

Ὅλος ὁ λοιπὸς κόσμος δὲν προσφέρει κανὲν εἶδος πολιτεύματος, τοῦ ὁποῖου ἢ μικρὰ Ἑλλάς δὲν ἔδειξε τὸ πρότυπον, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἢ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔπλασε τεχνικούς ὄρους, τοὺς ὁποῖους μέχρι τῆς σήμερον διατηροῦσι τὰ πεπολιτισμένα τῆς γῆς ἔθνη.

Ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης, ἂν καὶ ἐγνώριζε μόνον τὰς πολιτείας τῶν συμπατριωτῶν του καὶ τῶν πλησιοχώρων λαῶν, φιλοσοφεῖ περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν πολιτευμάτων, ὡς εἰ εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, καθὼς ἡμεῖς, ὅλας τοῦ κόσμου τὰς πολιτείας.

Ἐάν τις παραβάλῃ τὰ πολιτεύματα δύο μόνον Ἑλληνικῶν πολιτειῶν, τῆς αὐστηρᾶς, τῆς σκληρᾶς, τῆς πολεμικῆς, τῆς μοναρχικῆς ἢ ἀριστοκρατικῆς, σχεδὸν βρεττανιζούσης Σπάρτης μὲ τὴν λεπτοφυῆ, ἀστείαν, λαμπρὰν, πολυτελεῆ, δημοκρατικὴν, γαλλίζουσαν οὕτως εἰπεῖν πολιτείαν τῶν Ἀθηνῶν, θέλει ὑπολάβει σχεδὸν ὡς ἀδύνατον, ὅτι προϊόντα τόσον ἀντιθέτων χαρακτήρων ἠδύναντο νὰ γεννηθῶσιν ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἀνθρώπων, οἵτινες ἐλάλουν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἀνῆκον εἰς τὴν αὐτὴν ἐθνικότητα.

Πιστεύει τις μᾶλλον, ὅτι βλέπει ἐνοικοῦν τὸ ἄλλοτριγενές, τὸν ἀρχικὸν οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀνταρχικὸν πόλον, ἐντὸς βολῆς λίθου. Τὰ ἄκρα καταστάσεων, ἀχαλίνωτος ἐλευθερία καὶ ὠμὴ τυραννία ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἐνὸς μόνου ἀνδρὸς φαίνεται, ὅτι εἶδουσι σχεδὸν τὰς χεῖρας παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ ὅτι πάλιν ἐν τῷ μέσῳ

τῶν δύο τούτων ἄκρων ὑπάρχουσι πολυπληθῆ πολιτικά κατασκευάσματα, τὰ ὁποῖα παρήχθησαν ἀπὸ βαθειὰν σκέψιν καὶ προσεκτικὴν περιτῆρησιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς κοινωνίας.

Αἱ ἐπαναστάσεις καὶ αἱ μεταβολαὶ τοῦ πολιτεύματος παρὰ τοῖς ἀνησύχοις τούτοις καὶ νεωτερίζουσι λαοῖς ἦσαν διαρκεῖς καὶ μακρίως ζητεῖ τις εἰς τὴν ἀκαταπαύστως ταρχώδη Ἱστορίαν αὐτῶν ἡσυχον ἐποχὴν, ὁποῖαν π.χ. περιστάνει ἡ Ἱστορία τῆς Ῥώμης ἐπὶ Αὐγούστου, εἰς ἣν αἱ εἰρηνικὰ τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἠδύναντο κατὰ τὰς ἡμετέρας ἰδέας ἡρέμα καὶ σχολαίως νὰ ἐπιδώσωσιν.

Ἐξωσμένοι τὴν σπῆθην ἔγραψαν τὴν Ἱστορίαν των οἱ δραστήριοι Ἕλληνες οὕτως, ὅπως ποτὲ πλέον δὲν ἐγράφη μὲ τόσον πάθος καὶ μὲ τόσην δύναμιν.

Πίνοντες τὸ κώνειον, τὸ ὁποῖον προσέφεραν εἰς αὐτοὺς οἱ μισαλλόδοξοι συμπολιταὶ των, ἐδίδασκον οἱ φιλόσοφοι αὐτῶν διδάγματα ἠθικὰ ἀνοχῆς καὶ ἀγάπης, τὰ ὁποῖα μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη δὲν ἐλησημονήθησαν.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γήινου θορύβου καὶ τῆς τύρβης τῶν ὁδῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ταραχῆς τῆς ἀγορᾶς ἐσκέπτοντο οἱ φιλόσοφοι ἡσύχως καὶ ἀπλανῶς περὶ τῶν οὐρανίων καὶ θείων πραγμάτων. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν αἰωνίων ἐρίδων τῶν φατριῶν καὶ τῆς φοινικῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων προσέφερον τὴν λατρείαν των οἱ ποιητὰ καὶ καλλιτέχνη εἰς τὰς Χάριτας, καὶ ἐποίουν τόσον τέλεια, εὐῆχα καὶ ἀρμονικὰ ποιήματα, ὁποῖα δὲν κατώρθωσάν ποτε εἰρηνικὰ ἔθνη νὰ γράψωσι. Μεταξὺ τῶν χειλέων των διεπλάσθη ὁ Ἑλληνικὸς λόγος εἰς τὴν καλλίστην, μεγαλοπρεπεστάτην, ἀνδρικοτάτην, καὶ συγχρόνως εὐκαμπτοτάτην τῶν γλωσσῶν, εἰς τὴν ὁποῖαν

ποτέ ἐσκέφθησαν καὶ ἐποίησαν ἄνθρωποι· εἰς γλῶσσαν πλουσιωτάτην, τῆς ὁποίας αἱ συνθέσεις εἶνε τόσοσ ἐυκόλως συνηρμοσμένοι καὶ λιπ' ἐλαίῳ ἀληλιμμένοι, καὶ ἡ ὁποία εἶνε τόσοσ ἐυπρόφερτος καὶ διὰ τὸν νοῦν τόσοσ χαρακτηριστικὴ καὶ τόσοσ περιεκτικὴ τέλος ἡ ὁποία δι' ὅλας τὰς σημερινὰς τῶν πεπλιτισμένων ἐθνῶν γλῶσσας ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐχρησίμευσεν ὡσ πρωτότυπον. Ἐάν τις ρίψη ἐν βλέμμα ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει, θέλει νομίσει, ὅτι βλέπει πνευματώδεις καὶ παραβόλους ἀνδρας, οἵτινες εἴξευρον νὰ καλλισεργῶσιν ἄνη πλησίον τοῦ πυρώδους χάσματος ἡφαιστίων ὀρέων, καὶ νὰ κτίζωσι τοὺς ναοὺς τῶν Μουσῶν εἰς τὰς ὄχθας ὀρμητικῶν ποταμῶν, οἵτινες ἐχχειλίζοντες διεσκόρπιζον εἰς τὰ πέριξ καταστρεπτικὴν καυστικὴν λάβαν (τέφραν).

Τὸ αὐτό, τὸ ὁποῖον συνέβαιεν εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐπανελαμβάνετο καὶ εἰς τὰς ἀποικίας. Αἱ ἀποικίαι αὐται, αἵτινες ἐσυστήθησαν ὡσ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνεκα ἐσωτερικῶν ταραχῶν καὶ φαρμαστικῶν παθῶν, καὶ αἵτινες ἐξεπολίτισαν τὰ βαρβαρικὰ τῆς Μεσογείου παράλια, φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξαν τόσοσ κρατῆρες, οἱ ὁποῖοι τὰς περικειμένας χώρας θαυμασίως ἐγονιμοποιοῦν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἠρήμοναν. Εἰς ἓνα μόνον κόλπον, τὸν Ταραντῖνον, ἐν τῇ Μ. Ἑλλάδι, ἐθεμελιώθη ἡμίσεια δωδεκάς τοιοῦτων πόλεων, ὡσ ἡ ὑπερήφανος Κρότων, ἡ τρυφηλὴ Σύβαρις, ἡ Ἡράκλεις, τὸ Μεταπόντιον καὶ ὁ Τάρας, πυρὸς καὶ ἀνθέων ἡφαιστεία. Καθὼσ δ' αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ Σπάρτη εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼσ ἡ Ἐφεσος καὶ ἡ Μίλητος εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καθὼσ ἡ πλουσιωτάτη καὶ πολυανθρωποτάτη πόλις τῶν Συρακουσῶν καὶ ἡ ἀδιαλείπτως καταστρεφόμενη ὑπὸ τῆς Αἴτηης, καὶ ἀδιαλείπτως ἀκμάζουσα πάλιν Κατάνη ἐπὶ τῆς Σικελίας, ἦσαν εἰς αἰωνίας ἐριδας

οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν ἅμα ἠδύναντο νὰ κινηθῶσιν, ἐξεστράτευον ἐναντίον ἀλλήλων καὶ διεξήγον πολέμους διαρπαγῆς καὶ λεηλασίας. Φόνοι, ἐμπρησμοί, ἐρημώσεις καὶ σκληρὰ δουλεία, ἐξόντωσις μέχρις ἑνὸς ἀνδρὸς καὶ λίθου, ἦσαν τὰ λυπηρὰ φαινόμενα τῆς μηδέποτε ἐκλιπούσης τῶν φατριῶν λύσεως. Καὶ ὅμως ὅλοι αὐταὶ αἱ πόλεις ἐχρημάτισάν ποτε πλούσιαι καὶ μεγάλαι, ἠρίθμουν κατοίκους κατὰ ἑκατοντάδας χιλιάδων καὶ ἔτρεφον εἰς τοὺς περιβόλους των πληθὺν ποιητῶν, ζωγράφων, ἀγαλματοποιῶν καὶ πυθαγορείων φιλοσόφων.

Ἐκείτο φαίνεται σταθερῶς εἰς τὸν ὄρμητικὸν καὶ πυρώδη χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ὅλος ὁ χρόνος τῆς ὑφίστης αὐτῶν ἀκμῆς, ἦτο βραχύτατος, καὶ ὅτι ἡ παραγωγικὴ αὐτῶν δύναμις περιελήφθη, ὡς εἰς φεῦγον ὄνειρον, εἰς μίαν μόνην ἀστραπηδὸν παρελθοῦσαν στιγμῆν.

Ἐπὶ τοῦ Περικλέους τῆ ἐ. ἑκατονταεταρίδι π. Χ. ἕσταντο οἱ Ἕλληνας εἰς τὸ κατακόρυφον αὐτῶν σημεῖον. Περὶ τὸν μέγαν τοῦτον ἄνδρα » τὸν Ἑλληνικώτατον πάντων τῶν Ἑλλήνων « συντάσσονται καὶ συναρμολογοῦνται, ὡς εἰς τὸν στέφανον τὰ ἄνθη, ὅλα τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἵτινες ἐλάμπρυναν καὶ ἐδόξασαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

Ἐνόμασάν τινες τοὺς Ἕλληνας ἔθνος νεανικόν. Ὁ Ἐγελος μάλιστα ἐχαρακτήρισεν ὀλόκληρον τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ὑπαρξιν καὶ τὰ ἔργα ὡς μίαν μόνην νεανικὴν πράξιν. Ἠδύνατό τις νὰ παραβάλῃ ὅλον τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν βίον μὲ τὴν ἰδιοφυῆ ὑπαρξιν ἄλλων πνευματῶδων καὶ ὑψιτενῶν φύσεων π.χ. τοῦ Ῥαφαήλου, ὅστις εἰς τὴν διάπυρον ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητός του ἀπεμαράνθη κατέλιπεν ὅμως μετὰ ταῦτα κληρονομίαν συνισταμένην εἰς ἔργα, διὰ τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ εὐφραίνωνται καὶ ἀγάλλωνται διὰ παντός οἱ διάδοχοί του.

Μὲ τοιαύτην κληρονομίαν εἰς τὰς χεῖρας, τὴν ὁποῖαν κατέλιπον οἱ σύγχρονοι τοῦ Περικλέους, τὸ ἐθνικὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πνεῦμα ἐξήσκησε καὶ ἐξασκεῖ μέχρι τῆς σήμερον μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, ἂν καὶ ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τούτου τοῦ ἀνδρὸς ξένοι δορυκτησίαι παρ' αὐτοῖς διεδέχθησαν ἀλλήλας, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ποτὲ πλέον δὲν ἠδυνήθησαν οἱ Ἕλληνας ν' ἀποκτήσωσι πάλιν τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐκείνην τῶν ὀλίγων ἐτῶν, καθ' ἃ ἀτιμωρητὶ ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς νὰ ἐρίζωσι πρὸς ἀλλήλους καὶ νὰ ἀγωνίζωνται διὰ τὴν δάφνην ἢ τὸν στέφανον τῆς νίκης.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΓΕΩΛΟΓΙΑ

(Συνέχεια ἴδ. σελ. 23).

Ἀναλογία τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς σφαιροειδοῦς Γῆς εἶνε περίπου 9260500 τετραγωνικά μίλια. Ἐκ τούτων δὲ εἶνε 242400 τετρ. μίλια ξηρᾶς καὶ 6836500 τετρ. μίλια θαλάσσης.

Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς ἀποτελοῦνται διὰ τῶν πολικῶν κύκλων τρία τμήματα, μεταξὺ τῶν ἑποίων κεῖται ἡ μεγάλη μέση γήινης ζώνη. Τὸ μέγεθος τοῦ βορείου πολικοῦ τμήματος εἶνε 387,000, τοῦ νοτίου 38700, τῆς δὲ μέσης ζώνης 8 486500 τετραγωνικά μίλια.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν λοιπόν, τὴν ὁποῖαν κατέχει ἡ ξη-

ρὰ, ἡ θάλασσα εἶνε τριπλασία· καὶ ἐνῶ αὕτη συνέχεται πανταχοῦ, ἡ ξηρὰ εἶνε κεχωρισμένη εἰς μεγαλείτερα καὶ μικροτέρα τμήματα. Ἐκ τούτων τρία εἶνε μᾶλλον ἐκτεταμένα καὶ συνεχῆ, τὰ ὁποῖα καλοῦσιν ἡπείρους. Εἶνε δε αὐτὰ, 1) ἡ ἀνατολικὴ ἡπειρος, ἡ καλουμένη ἀρχαῖος κόσμος, 2) ἡ δυτικὴ ἡπειρος, ἡ νέος κόσμος, 3) ἡ νοτιανατολικὴ ἡπειρος καὶ Αὐστραλία καλουμένη.

Καὶ ἐκ τῆς θέσεως τούτων τῶν ἡπείρων καὶ ἐκ τῶν πολικῶν κύκλων χωρίζεται ἡ ὅλη ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἰς πέντε μεγάλα τμήματα ἢ ὠκεανούς. Διὰ τοῦ βόρειου πολικοῦ κύκλου χωρίζεται ὁ βόρειος πολικὸς ὠκεανός, διὰ δὲ τοῦ νοτίου ὁ νότιος· εἰς δὲ τὴν μέσην γῆινον ζώνην σχηματίζονται ἐκ τῆς θέσεως τῶν ἡπείρων τρεῖς ὠκεανοί· 1) ὁ ἀνατολικός, καλούμενος καὶ Μέγας ὠκεανός, 2) ὁ δυτικὸς ἢ Ἀτλαντικὸς καὶ 3) ὁ νοτιοανατολικὸς ἢ Ἰνδικὸς ὠκεανός.

Ἐκ τῶν ἡπείρων ἡ ἀνατολικὴ εἶνε ἡ μεγίστη· ἐπίσης ἐκ τῶν ὠκεανῶν ὁ ἀνατολικός. Ἡ δὲ ἐπιφάνεια, τὴν ὁποῖαν κατέχουσιν αἱ νῆσοι εἶνε 102,000 τετραγωνικὰ μίλια.

Ἡ ἀναλογία τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς εἶνε ἡ ἐξῆς·

1) Ἀνατολικὴ ἡπειρος	1494000	
2) Δυτικὴ ἡπειρος	630000	
3) Νοτιοανατολικὴ ἡπειρος	138000	
Ἑπείρους	2262000	}
Νῆσοι	162000	
		2424000.
1) Ἀνατολικὸς ὠκεανός, 8260000		
2) Δυτικὸς ὠκεανός, 1626000		
3) Νοτιοανατολικὸς ὠκεανός, 1300000		
4) Νότιος πολικὸς ὠκεανός, 387000		
5) Βόρειος πολικὸς ὠκεανός, 263000		
ὠκεανῶν	6836000	}

Σύνολον ἡ ἐπιφάνεια 9260000.

Σχήμα τῆς ἐπιφανείας τῆς Ξηρᾶς.

Ἐνῶς ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶνε ὁμοιομόρφως ἰσόπεδος, ἢ τῆς Ξηρᾶς εἶνε ποικίλη μεταλλαγὴ ὑψώσεων καὶ ταπεινώσεων. Ἐξαρτῶνται δὲ αὗται 1) ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς κλίσεως πρὸς τὴν τῆς θαλάσσης ἐπιφάνειαν, 2) ἐκ τῆς καθέτου ἐκτάσεως τῶν ὑψώσεων καὶ 3) ἐκ τῆς ὀριζοντίου ἐκτάσεως τῶν ὁμοιομόρφως ὑψουμένων ἢ ἐγκοίλων ἐπιφανειῶν.

Διακρίνομεν δὲ ἀπόλυτον καὶ σχετικὸν ὕψος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον δηλοῖ τὴν ἀνύψωσιν σημείου τινὸς ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν

ΙΟΥΛΙΟΣ ΓΡΕΒΥΣ.

(Ἴδε σελ. 41).

νειαν τῆς θαλάσσης, τὸ δὲ δεύτερον τὴν ἀνύψωσιν σημείου τινὸς ὑπὲρ ἄλλο τι οἰονδήποτε

Ὅρος καλεῖται ἐν γένει πᾶν ὕψωμα ὑπὲρ τὴν πεδιάδα· καὶ τὸ μὲν πρὸς τὴν πεδιάδα γειτονεῦον κατώτερον μέρος καλεῖται ποῦς ἢ ὑπώρεια, τὸ δὲ μετὰ τὸ πῶδες καὶ τῆς κορυφῆς κλιτύς. Καθ' ὅσον δὲ ἡ κορυφή εἶνε μᾶλλον ἢ ἥττον ὄξεα ἢ στρογγυλοειδὴς λαμβάνει εἰς διαφόρους χῶρας δια-

φόρους όνομασίας: δηλ. βελόνη, κέρασ, ύδους, τράπεζα· αί δὲ ὄρθιαι κλιτύες καλοῦνται τοῖχοι ἢ ἔρματα.

Τὰ ὄρη συνεννοῦνται πρὸς ἄλληλα ἢ εἰς ἀλύσεις ἢ εἰς συμπλέγματα. Ὅφρυς δὲ ὄρους καλεῖται ἢ γραμμὴ, ἢ ὀπρία συνδέει πρὸς ἄλληλα τὰ ὑψηλότατα σημεῖα ὄρους τινός· πύλαι δὲ ὄρους ἢ ταπεινοτάτη γραμμὴ τῆς ὄφρους.

Ἐκ τοῦ ἀπολύτου δὲ ὕφους τῆς κορυφῆς διαιροῦσι τὰ ὄρη εἰς λόφους μέχρι 2000 ποδῶν, χαμηλὰ ὄρη ἀπὸ 2-4000, μέσα ὄρη ἀπὸ 4-8000, ὑψηλὰ ὄρη ἀπὸ 8000 καὶ πλέον.

Κοιλιάδες καλοῦνται αἱ μεταξὺ ὄρέων ἐκτεταμέναι βαθεῖαι χώραι. Διακρίνονται εἰς κυρίας κοιλιάδας, ἐὰν διήκωσιν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς τοῦ ὄρους ῥάχως μέχρι τῆς ὑπωρείας, καὶ παρακοιλιάδας, ἐὰν ἐκτείνωνται μεταξὺ τῶν ἰδιαιτέρων ὀρέων ἀλύσεως ἀπὸ τῆς ὄφρους τοῦ ὄρους μέχρι τῆς ὑπωρείας καὶ καταλήγωσιν εἰς τὰς κυρίας κοιλιάδας.

Πεδιάδες καλοῦνται ἐπιφάνειαι πολὺ ἐκτεταμέναι, μεγάλαι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ταπειναί. Δίδοται ἔμωσ ἢ ὀνομασία αὕτη καὶ εἰς τοιούτας χώρας, αἱ ὁποῖαι δεκινύουσι μικρὰν ἐπαλλαγὴν τῆς σχετικῆς θέσεως τῶν μισῶν των. Διακρίνονται δὲ πρὸς τούτοις αἱ πεδιάδες εἰς βαθυπέδια, ἐὰν ἔχωσιν ὀλίγον ἀπόλυτον ὕψος (500-600 ποδῶν) καὶ εἰς ὀροπέδια, ἐὰν ἔχωσι μεῖζον ἀπόλυτον ὕψος (500-4000 ποδῶν).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΗΘΩΝ ΚΑΙ ΕΘΙΜΩΝ κ.τ.λ.

Περὶ ἀνθρωποφαγίας.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθίμων, τὰ ὁποῖα προσιδιάζον εἰς τινὰς λαοὺς καὶ προσιδιάζουσι ἀκόμη εἰς ἄλλα ἔθνη, εἶνε τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ κατατρώγῃσι τοὺς ὁμοίους των, ἀναμφιβόλως τὸ μάλιστα παράδοξον καὶ τὸ μάλιστα ἀξιοπεριέργον.

Οἱ ἀρχαῖοι ἱστοριογράφοι διηγῶνται, ὅτι καὶ ἐν καιρῷ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχον ἀνθρωποφάγοι. Χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὴν αἰμοχαρῆ λατρείαν, ἣτις ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Κελτοῖς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν μέρει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γερμανοῖς, πρέπει νὰ κάμωμεν μνησίαν τῶν κατοίκων τῆς Ἰέρνης, οἵτινες τότε ἐνηπίαζον ἀκόμη ὡς πρὸς τὸν πολιτισμόν. Ἡ διήγησις τοῦ Στράβωνος, περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῆς ὁποίας ὁμοῦς ὁ μέγας ἐξ Ἀμασείας Γεωγράφος δὲν ἐγγυᾶται, παριστάνει τοὺς Κελτοὺς τῆς Ἰέρνης, τοὺς σημερινοὺς Ἑρσας ἢ Ἰρλανδοὺς, ὡς ἀνθρωποφάγους. Ἦσαν, λέγει, πολυφάγοι καὶ θεώρουν ὡς τιμὴν των νὰ κατατρώγῃσι τὰ πτώματα τῶν ἀποθανόντων γονέων των. Καὶ ὁ Διόδωρος ἰσχυρίζεται, ὅτι οἱ Ἑρσαι ἦσαν ἀνθρωποφάγοι. Τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ὁμολογίαν ἠδύνατό τις νὰ θεωρήσῃ κατὰ τινα τρόπον ὡς μυθώδη, ἂν δὲν ὑπεστηρίζετο ὑπὸ χωρίου τι-

νός τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀγ. Γερωνύμου, ὅπου ὁ διάσημος οὗτος τῆς ἐκκλησίας πατήρ ἀποφαίνεται, ὅτι κατὰ τὴν ἐν Γαλλίᾳ διατριβὴν του εἶδεν, ὅτι αἰρετικοὶ τινές, οἱ Ἀττακόται, δηλ. Κελτοὶ ἐξ Ἰρλανδίας, ἔτρωγαν ἀνθρώπινον κρέας.

Ὁ Στράβων ἀναφέρει, ὅτι ἦσαν ἀνθρωποφάγοι καὶ οἱ Σκύθαι, οἱ Σαρμάται, οἱ Μασσαγέται, οἱ Δέρβικες καὶ οἱ Ἰνδοί. Οἱ Μασταχέται ἐθεώρουν ὡς τὸν κάλλι-στον θάνατον, ὅτε εἰς τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν κατακρεουργηθέντες (χυδαιοβαρβάρως κιγδισθέντες) μὲ κρέας κριοῦ καὶ οὕτως ἀνκαμειγμένοι κατετρῶγοντο ὑπὸ τῶν ἄλλων.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἐθνῶν δὲν ἦτο ἡ ἀνθρωποφα-γία ἀλλαχοῦ γενικωτέρα παρὰ ἐν Ἀμερικῇ, καὶ οὐδα-μοῦ ἀποτροπαιωτέρα παρὰ ἐν Γουινέα. Ἐν Ἀμερικῇ συ-νηθίζεται παρὰ τοῖς Ἔσκιμοῖς, Ἰροκέσοις, Καρίβαις καὶ ἄλλοις λαοῖς τῆς Γουαρινι-καριβικῆς φυλῆς πλησίον τοῦ Ὁρενόκου, Μαρανιῶνος, ἐν τῇ Παραγουάῃ καὶ Βρα-σιλία. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἡμιπαῖδευτοὶ Ἰνδιάνοι τοῦ Μεξικοῦ καὶ Περοῦ κατὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς ἦσαν ἐκδοτοὶ εἰς αὐτήν.

Ὅτι οἱ ἐν Σουμάτρα Βάτται ἦσαν ἀνθρωποφάγοι, εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας. Ἄλλ' ὁ τρόπος τῆς ἀν-θρωποφαγίας αὐτῶν εἶνε ἀπαραδειγματιστος. Διότι λαμ-βάνει χώραν ὄχι μόνον ἐν καιρῷ πολέμου, καθὼς παρ' ἄλλοις ἀγρίοις λαοῖς, ἀλλὰ νὰ κατατρώγηται τις εἶνε πανηγυρικὴ καὶ μετὰ ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν ἐπιβαλλομέ-νη ποινὴ διὰ τὰ κυριώτατα ἐγκλήματα.

Εἶνε πέντε περιστάσεις, καθ' ἃς ὀρίζεται νὰ κατα-τρώγηται ὁ ἐγκληματίας, καὶ τούτων τῶν περιστάσεων εἶνε ἡ μοιχία τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἐγκλημα. Ἡ ἀ-πόφασις ἐκδίδεται ἐν πλήρει συνελεύσει τοῦ συμβουλίου τῶν ἀρχηγῶν καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐκτελεῖται, ὅταν

ὄλοι αἱ γείτονες εἶνε συνηγμένοι. Τὸ θῦμα δεσμεύεται μὲ ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας, καὶ τὸ προσβληθὲν μέρος ἐρωτᾶται τί ἐπιθυμεῖ. Ἐπιθυμεῖ ἴσως τὰ ὄτια; Ταῦτα κόπτονται εἰς τὴν στιγμήν καὶ ὁ προσβληθεὶς κατατρώγει αὐτὰ ἐν πάσῃ ἡρεμίᾳ μὲ λειμώνιον ἢ πέπερι, ἢ μαγειρευμένα, ὅπως ἀρέσκειται. Ἐκαστος τῶν παρευρισκομένων κόπτει καὶ τρώγει ἐξ αὐτοῦ ὅ,τι τὸν εὐχαριστεῖ. Αἱ παλάμαι καὶ αἱ πτέρναι θεωροῦνται ὡς λιχνεύματα. Καὶ ὅταν ὄλοι ἰκανοποιηθῶσι, κόπτει ὁ καθ' αὐτὸ ἀντίδικος τὴν κεφαλὴν του, φέρει αὐτὴν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν καρφώνει εἰς τὸ ἀέτωμα τῆς οἰκίας του. Ὁ κακοῦργος λοιπὸν κατὰ γράμμα κατατρώγεται ζῶν, καὶ μετὰ τινος σκέψεως ἢ ψυχρότητος, ἧτις εἶνε ἐπίσης μοναδικὴ καὶ φρικαλέα εἰς τὸ εἶδός της.

Ἡ ἀλήθεια τούτου τοῦ πράγματος δὲν ὑπόκειται εἰς ἀμφιβολίαν. Διότι οἱ Βάτται μὲ ὄλην τὴν ἀφέλειαν διηγήθησαν αὐτὴν εἰς τὸν ἀπαγγεῖλαντα περιηγητὴν καὶ τοὺς συντρόφους του καὶ ἐδεικνυσον, ὅτι ἐθεώρουν τοῦτο ὡς τι ὅλως ἀδιάφορον. Ἡ αὐστηρότης τῶν ποινῶν κάμνει τὸ ἐγκλημα σπάνιον. Εἶνε δὲ σημειώσεως ἀξίον ὅτι ὁ προσβληθεὶς δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν ποινὴν εἰς χρηματικὴν ἀποζημίωσιν, πρᾶγμα εἰς τὸ ὅποιον τοὺς κινεῖ ὄχι σπανίως ἡ φιλαργυρία. Ἐν συντόμῳ εἶνε καὶ ὅς: » τοῦ Χυλόκ τὸ ἐν φούντιον κρέας « ἀντικατάστασις τις, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει δικαίωμα τὸ προσβληθὲν μέρος, καὶ τὴν ὁποίαν δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ δεχθῇ ἢ ἀποβάλῃ.

Θεωροῦσὶ τινες τοὺς Βάττας ὡς συγγενεὶς τῶν Ἰνδῶν, ἂν ἐθνογραφικῶς ἢ διὰ τὴν γλῶσσαν καὶ ὀρησκείαν, περὶ τούτου δὲν ἐκφράζονται. Ἄλλ' ἡ συνήθεια τῆς ἀνθρωποφαγίας ἀποδεικνύει τὸ αἵμοχαρὲς πνεῦμα τῆς ὀρησκείας τῶν Ἰνδῶν καὶ τοῦ Βράμα, ἧτις θεωρεῖ τὸν θόνον μιᾶς δαμάλεως ἢ ἐνὸς μύρμηκος ὡς ἀ-

μάρτυμα, εὐχαριστεῖται ὅμως νὰ παίξῃ μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου.

Πρότερον ἦτο συνήθεια παρὰ τοῖς Βάτταις νὰ τρώωσι τοὺς γονεῖς των, ὅταν ἔφθαναν εἰς βαθὺ γῆρας· ἀλλὰ, λέγουσιν, ὅτι παρήτησαν αὐτὴν ἐπὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ ἠδύνατό τις φυσικῶ τῷ λόγῳ νὰ εἰκάσῃ, ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο εὐρίσχεται ἀκόμη εἰς τὸν μέγιστον τῆς βαρβαρότητος βαθμὸν. Ἀλλὰ κατὰ παράδοξον τρόπον δὲν ἀληθεύει. Τοῦναντίον οἱ Βάτται ἔχουσι πολλὰς εὐγενεῖς καὶ ἀξιοσεβάστους ιδιότητας ἢ ἀρετάς. Ὡς πρὸς τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀληθείας ἴστανται ὑψηλότερον παρὰ τοὺς γείτονάς των καὶ ἰδίως τοὺς Βεγγαλίους ἐν τῇ ἠπειρῷ τῆς Ἰνδικῆς.

Παρ' αὐτοῖς ἐπικρατοῦσι καὶ ἄλλα τινὰ ἔθιμα ἰδιαιτέρα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα· διότι συσχετίζονται μὲ τὴν ἀνθρωποφαγίαν. Ὁ ἀνὴρ π.χ. δὲν συγχωρεῖται νὰ νυμφευθῇ γυναῖκα ἐκ τῆς ἰδίας ἐαυτοῦ φυλῆς, ἀλλὰ πρέπει νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ αὐτὴν παρ' ἄλλης φυλῆς καταγομένης ἐξ ἄλλων προγόνων. Ἡ παράβασις τούτου τοῦ νόμου ἢ μᾶλλον ἔθιμου συνεπάγεται τὴν πεινὴν τοῦ νὰ καταφαγωθῇ τις. Ἐὰν δύο ἄνδρες ἔχωσι διαφορὰν τινα καὶ δὲν δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι, μάχονται πρὸς ἀλλήλους. Πρὶν ἀρχίσωσιν ὅμως τὰς ἐχθροπραξίας, πρέπει νὰ γνωστοποιήσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸ δημόσιον περὶ τῆς μάχης, διὰ νὰ προφυλαχθῇ, ὅπως πρέπει, τὸ ἕτερον τῶν μερῶν. Ἄν τις φονεύσῃ ἄλλον, πρὶν κηρύξῃ κατ' αὐτοῦ δημοσίᾳ τὸν πόλεμον, καταδικάζεται καὶ οὗτος εἰς τὸ νὰ καταφαγωθῇ. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν δημοσίᾳ κηρυχθεῖσαν ἐχθρὰν μεταξὺ δύο ἰδιωτῶν, συγχωρεῖται μὲν ὁ ἀνταγωνιστὴς νὰ φονεύσῃ, ὄχι ὅμως καὶ νὰ καταφάγῃ τὸν ἄλλον. Μόνον εἰς μεγάλας ἐριδας, ὅπου ἀ-

ναμιγνύεται ὅλον τὸ ἔθνος εἰς τὸν πόλεμον, συγχωρεῖται νὰ καταφάγη τις τὸν ἐχθρόν του.

Ὅτι ὁ καννιβαλισμὸς ἐπικρατεῖ καὶ μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς νέας Σεελανδίας, εἰ ὅποῖσι ἀνήκουσιν εἰς τὸ πολυνησιωτικὸν τμήμα τοῦ ἐπὶ πολὺ ἐξηπλωμένου ἔθνους τῶν Μαλααίων, εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀρφιβολίας. Αἱ κατάραι εἰς τὸ στόμα τούτου τοῦ ἔθνους συνίστανται ἀποκλειστικῶς εἰς ἐκφράσεις, αἰτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν καννιβαλικὴν αὐτῶν συνήθειαν. » Καὶ νὰ τὸ σαγκάνα « ἤγουν φάγε τὴν κεφαλὴν σου, » καὶ κόν τοῦ βατούα « ἤγουν φάγε τὸν πατέρα σου, καὶ πολλοὶ ἄλλοι τιαυῦται μαρτυροῦσι περὶ τῆς ὠμότητος καὶ τῶν καννιβαλικῶν αἰσθημάτων των. Αὗται αἱ πανηγύρεις τῆς ἀνθρωποφαγίας δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ οἱ αἰχμάλωτοι διὰ τὸ παραμικρὸν σφάλμα, τὸ ὁποῖον ἤθελον κάμει, εἶνε ἐκτεθειμένοι εἰς κίνδυνον νὰ σφαγῶσι, νὰ διασπαραχθῶσι, νὰ μαγειρευθῶσι καὶ νὰ καταφαγωθῶσιν.

Ἐπάρχουσιν ἀποχρῶντες λόγοι, διὰ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων νήσων τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ καρποφορώτατα καὶ εὐδαιμονέστατα μέρη, ὅπου ἡ κυριωτέρα τροφή συνίσταται εἰς καρπούς, καὶ ὁ πληθυσμὸς δὲν εἶνε ἀσήμαντος, κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἐπίσης ἀνθρωποφάγοι καὶ εἶνε ἐν μέρει ἀκόμη. Οἱ κάτοικοι τῆς Τάννας, εἰτινες ἀνήκουσιν εἰς τὴν τῶν Μαύρων φυλὴν ἔδωσαν πολλάκις εἰς τὸν Κῶκον καὶ τοὺς συντρόφους του νὰ καταλάβωσιν, ὅτι ἤθελαν θανατώσει τοὺς περιηγητάς, σχίσει τὴν κοιλίαν των καὶ τοὺς καταφάγει, ἂν ἤθελαν τολμήσει ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς των νὰ προχωρήσωσι πολὺ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου. Ὅταν ἡμεῖς, διηγεῖται ὁ πρεσβύτερος Φόρστερος, ἐπίτηδες παρανοήσαντες τοῦτο τὸ μέρος τοῦ λόγου των, ἐξηγήσαμεν αὐτό, ὅτι δῆθεν θέλουσι νὰ πα-

ραθέσωσιν ἡμῖν καλόν τι βρῶμα, μᾶς ἔκαμαν νὰ πει-
σθῶμεν διὰ σημείων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀνεπίδεκτα παρε-
ξηγήσεως, ὅτι ἤθελον κατασχίσει μὲ τοὺς ὀδόντας τὸ
κρέας τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν μας.

Εἰς τὴν νῆσον Μαλλίκολον ἔσχον οἱ περιηγηταὶ τρα-
νὰς ἀποδείξεις, ὅτι οἱ κάτοικοι ἦσαν ἀνθρωποφάγοι. πει-
ρα, ἣτις καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς νήσους τῆς δυτικῆς
Αὐστραλίας καὶ ὀνομαστὶ εἰς τὰς νήσους τῆς Λουϊσί-
νης, εἰς τὰς νήσους τοῦ Σολομώντος κ.τ.λ. ἐπαναλαμ-
βάνεται. Οἱ Ταίτιοι τῆς Μαλαϊκῆς φυλῆς ἐσυνήθι-
ζον νὰ διηγῶνται εἰς τὸν Κῶκον καὶ τοὺς συνοδοι-
πόρους του συχνάκις περὶ νήσων, ὅπου κατόικουν ἀν-
θρωποφάγοι, π.χ. περὶ μιᾶς νήσου ὀρεινῆς τῆς Μα-
κούας ἐκεῖθεν τοῦ Ταβουμάνου, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι
εἶχον ὀλίγα μόνον σκάφη ἢ μονόξυλα, ἀλλ' ἦσαν πολὺ
ἄγριοι καὶ ὠμοί, εἶχον βλοσυρὰ καὶ γοργῶπὰ ὄμμα-
τα καὶ ἔτρωγον ἀνθρώπους. Τέλος, εἶπον οἱ Ταίτιοι, ὅ-
τι καὶ αὐτοὶ ἄλλοτε ἔτρωγον ἀνθρώπινον κρέας καὶ ὠνό-
μαζον τοὺς καννιβαλικούς προγόνους των Τα-αί δηλ.
ἀνθρωποφάγους.

Ἐκτὸς τούτου οἱ κάτοικοι τῆς νέας Σεελανδίας καὶ
οἱ Ταίτιοι ἀνήκουσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φυλὴν
τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἔθνους· ἐκ τοῦ ὁποίου συνάγε-
ται, ὅτι ἡ ἀνθρωποφαγία εἶνε κοινὴ συνήθεια τούτων
τῶν Μαλαϊκο-πολυνησιωτικῶν λαῶν.

Ἄν τοῦτο ἐπεκράτει παρ' ἔθνεσι, τὰ ὁποῖα ἐντὸς τῶν
τροπικῶν εἶχον ἀφθονίαν τροφῶν, τότε πιθανολογεῖται
περισσότερον, ὅτι δὲν εἶνε, ὡς εἰκάζεται, ἡ ἀνάγκη τῆς
πείνης, ἣτις ἐδῶτεν ἀφορμὴν εἰς τὸ στυγερόν τοῦτο
ἔθιμον ἐν τοῖς πολυνησιωτικοῖς ἀγροῖς τῶν νήσων καὶ
ιδίως τῆς Σουμάτρας.

Ὁ Φόρστερος φρονεῖ, ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ λόγος πολλῶν
ἄλλων μυσαρῶν ἔργων, διὰ τῶν ὁποίων χαρακτηρίζονται

οὔτοι οἱ λαοί, πρέπει νὰ ζητηθῆ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς προτέρας των ἀγωγῆς. Ἡ ἐλευθερία, μὲ τὴν ὁποίαν ἀνατρέφονται οἱ παῖδες των, χωρὶς νὰ χαλιναγωγῶνται ὑπὸ τῶν πατέρων, καταντᾷ ἐπὶ τέλος εἰς ἀπεριόριστον ἀκολασίαν. Τὸ ἀνεξάρτητον πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἰς τούτους τοὺς παῖδας, δὲν πρέπει κατὰ τὴν γνώμην τούτων τῶν ἐθνῶν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ καταστέλληται· διότι εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς κοινωνίας των. Διὸ καὶ δὲν συγχωρεῖται νὰ δεῖρῃ ἡ μήτηρ τὸν υἱὸν της, ὅσον καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι κακοήθης καὶ ἀπειθῆς. Ταχέως αὐξάνει ἐκ ταύτης τῆς ἀχαλινωσίας ὀργίλον τι ἦθος, τὸ ὁποῖον δὲν ὑποφέρει κάμμίαν ἀντίστασιν καὶ δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ κανένα λόγον, ἅμα κατὰ τὸν τρόπον τοῦ συλλογίζεσθαι αὐτῶν οὔτος δύναται νὰ παρεξηγηθῆ. Ἡ ὀργὴ τοὺς ἐξάπτει τόσον πολὺ, ὥστε δυσκόλως ἡτυχάζουσι, πρὶν ἐκδικηθῶσιν, καὶ ἡ φαντασία των, ἥτις, ὡς ὅλαι αἱ ἄλλαι δυνάμεις των, δὲν γνωρίζει μέτρον οὐδὲ ὄριον, θεωρεῖ πᾶσαν προσβολὴν ὡς μέγα ἐγκλημα, τὸ ὁποῖον μόνον μὲ τὸ αἷμα τοῦ πταίστου δύναται ν' ἀποπλυθῆ ἢ ἐπανορθωθῆ. Τώρα πλέον καταντῶσιν ἀκράτητοι. Μάχονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀγρίας κραυγὰς. Ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός των κινουῦνται σπασμωδικῶς κατὰ τὸν ρυθμόν. Πάλλουσι τὰ ὄπλα, κτυποῦσι μὲ τοὺς πόδας τὴν γῆν καὶ οἰμῶζουσι τρομερὰ ἔλοι ὁμοῦ. Μετὰ τοῦτο ἄρχεται πάλιν τὸ πολεμικὸν ἄσμα. Ὅλος ὁ στρατὸς εἶνε πλήρης λυσσώδους μανίας, καὶ ὡς εἰ ἐδιώκετο ὑπὸ Ἑριννύων, ἔρχεται εἰς χεῖρας. Ὁ νικητὴς καταστρέφει ἀνηλεῶς τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν λύσσαν του καταβροχθίζει τὰ πτώματα τῶν ἀναιρεθέντων. Εἶνε δύσκολον νὰ ὀπισθοχωρήσῃ τις, ἀφοῦ ἀπαξ ὑπερβῆ τὰ ὄρια τῆς φιλάνθρωπίας. Τέλος αὐτῆ ἡ προπετής καὶ ἀλόγιστος πράξις γίνεται ἕξις καὶ εὐ-

θὺς ἔπειτα ἀνήκει εἰς τὰ νικητήρια τοῦ νικητοῦ, ὅτι ἀπὸ τῶν λειψάνων τῶν ἐχθρῶν παρεσκευάσε μίαν τιμὰ εὐωχίαν. Τὸ τελευταῖον συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς τὴν νέαν Σεελανδίαν.

Ὅτι ἡ συνήθεια τοῦ νὰ τρώγῃ τις τὸ κρέας τῶν ὁμοίων του παρά τισι τῶν Αἰθιοπικῶν ἐθνῶν τῆς Ἀφρικῆς ἀκμάζει ἀκόμη, ὅτι αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν παρωργισμένων νικητῶν ἢ ἀνηρημένοι ὑπὸ τῶν λυσσωδῶν φονέων των κατατρώγοντο, καὶ ἀκόμη κατατρώγονται, εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας. Διότι πῶς δύνανται Μαῦροι, οἱ ὁποῖοι πίπτουσιν εἰς χεῖρας τῶν Εὐρωπαϊῶν, νὰ ἐκφράζωσι τὸν φόβον, μὴ τυχόν καταφαγωθῶσι—τὸ ὁποῖον ἐνίοτε καὶ ἔκαμαν αὐτοῖ—ἂν ἦσαν ἐλεύθεροι τοιαύτης ἀπανθρωπίας;

Κατὰ τοῦτο ὅμως διαφέρουσι οἱ Μαῦροι, ὅτι μὲ ψυχρὸν αἷμα δὲν θανατόνουσιν ἄνθρωπον, διὰ νὰ καταφάγωσι τὸ κρέας του καὶ διὰ νὰ προβάλωσιν αὐτὸ ὦνιον εἰς τὴν ἀγοράν. Λέγουσιν, ὅτι τῶ ὄντι ἤκουσαν τοῦτο παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ Δαουμῆ· ἀλλ' ἄλλοι ἀρνοῦνται τοῦτο, προσθέτοντες, ὅτι ποτὲ δὲν βλέπει τις εἰς τὴν Γουϊνέαν κρεωπωλεῖα, καὶ ὅτι τὸ σφατόμενον κρέας διαμοιράζεται εὐθὺς μεταξὺ τῶν γειτόνων, καὶ ὅτι οἱ Μαῦροι ἐν γένει δὲν εἶνε σαρχοφάγοι. Ὅτι ὅμως προλαβόντως οἱ Δαουμαῖοι ἔτρωγαν τῶ ὄντι ἀνθρώπινον κρέας, ὁμολογεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰσέρτιος, εἰς τῶν ἀξιολόγων παρατηρητῶν τῶν κατοίκων τῆς παραλίας τῆς Γουϊνέας. Καὶ περὶ τῶν ἐθνῶν τῆς τοῦ Ἑλέφαντος παραλίας ἰδίως βεβαιοῦται, ὅτι εὐρίσκουσι πολὺ νόστιμον τὸ ἀνθρώπινον κρέας. Τὸ αὐτὸ διηγήθη καὶ γυνὴ τις ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ματτογρόσσου ἐν Βρασιλία εἰς τὸν ἱππότην Πίντον »Κρέας ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τῶν νέων, εἶπεν, εἶνε πολὺ νόστιμον.« Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γερμανίαν ἐν τῶ λιμῶ, ὅστις ἐμάστιξεν αὐτὴν κατὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετη-

ρίδος, ἔτυχε ποιμὴν νὰ φονεύσῃ νέον τινὰ κατ' ἀρχάς, διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν πεινάν του· ἔπειτα ὅμως καὶ ἄλλους πολλούς, ἐπειδὴ εὔρε πολὺ νόστιμον τὸ ἀνθρώπινον κρέας.

Μεταξὺ τῶν Ἀσχάντων ἐπικρατεῖ ἐν καιρῷ πολέμου ἀκόμη καὶ σήμερον ἡ συνήθεια τοῦ νὰ σπικράτωσιν οἱ ἱερεῖς οἱ παρακολουθοῦντες τὸν στρατὸν τὰς καρδίας τινῶν ἐκ τῶν φονευθέντων ἐχθρῶν, νὰ ἐπιλέγωσιν αὐτοῖς μετὰ πολλὰς τελετὰς μαγικούς τινας λόγους καὶ νὰ μιγνύωσι μὲ αἷμα καὶ ἱερὰ χόρτα τὰ τεμάχια. Ὅστις τῶν μαχητῶν δὲν ἐφόνευσε κανένα ἐχθρόν, πρέπει νὰ γευθῇ τοῦτο τὸ κρέμα· διότι πιστεύεται κοινῶς, ὅτι τὰ πνεύματα τῶν φονευθέντων ἄλλως θέλουσι κατχιδιώξει αὐτοὺς καὶ θέλουσι τῶν ἀφαιρέσει τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν. Τοῦτο κυρίως δὲν εἶνε ἀνθρωποφαγία, ἥτις ὅμως ἀναφέρεται περὶ τῶν Μολουῶν, ὅτε κατὰ τὴν 15. ἑκατονταετηρίδα ἐξορμήσαντες ἀπὸ τὰ ὑψιπέδικα τῆς Ἀφρικῆς ἐπέπεσαν μὲ πληθὺν στρατοῦ κατὰ τῶν παραλίων χωρῶν τοῦ Κογγοῦ. Καὶ τὴν ἀκόμη ἐπικρατεῖ περὶ πολλοῖς τὴν Ἀγγόλαν κατικούσαις φυλαῖς, ἀνηκούσαις εἰς τὴν πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἀφρικῆς οἰκογένειαν τῶν ἐθνῶν, ἡ συνήθεια τοῦ νὰ τρώωσι τὸ κρέας ἀξίων θανάτου κακούργων. Ὅστις εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν δύναται ν' ἀρπάτῃ ἐν μέγα τεμάχιον κρέατος, κολακεύεται μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι, ποτὲ θέλει γίνῃ περικδεκτὸς μετὰ τῶν ἀρχηγῶν. Μετὰ τυχύτην τὴν μυσχρὰν σκηρὴν ἐπιστρέφει ἡ συναναστροφή ἀπὸ τὸ δικαστήριον εἰς τὴν κόμην, καὶ διακρίβει τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας μετὰ ὑπερβαλλούσης πᾶν μέτρον θυμηδίας. Εἰς ὅτινα πῖτη τεμάχιον κρέατος, φῆνει καὶ τρώγει αὐτὸ μὲ ἀγρίας κραυγὰς ἀγαλλιᾶσεως.

Εἶνε ἐπίσης γνωστὸν περὶ τῶν Βοτοκούδων, ὅτι ε-

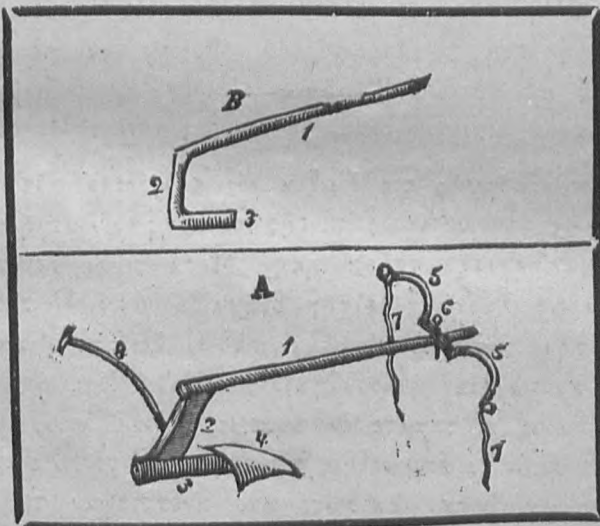
πιχειρῶσι στρατείας ἢ ἐκδρομὰς κατὰ τῶν ἀνθρώπων, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κατασιγάσωσι τὴν πείναν μὲ τὸ κρέας τῶν. Πρὸ πάντων θηρεύουσι τοὺς ἐν Βρασιλία μεταφερθέντας Μαύρους δούλους, ὡς προτιμῶντες τὸ κρέας αὐτῶν παρὰ τὸ τῶν λευκῶν. Πρῶτον πίνουσι τὸ αἷμα τῶν φονευθέντων, τὸ ὁποῖον εὐρίσκουσι λίαν ἡδύ. Ὅταν ἡ θήρα ἦνε ἀφθονος καὶ ἐπομένως ὑπάρχη πληθὺς φονευμένων, ἐκτέμνουσι μόνον τὰς κνήμας τῶν Μαύρων καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν χειρῶν, τὸ ὁποῖον θεωροῦσι ὡς τὸ κάλλιστον λίχνευμα. Τὸ κρέας καφαλίζεται μόνον καὶ ποτὲ δὲν φήνεται ὀλοτελῶς, Καὶ περὶ ἄλλων λαῶν τῆς Βρασιλίας, οἵτινες δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Γουαρανίων, βεβαιοῦσιν, ὅτι εἶνε ἀνθρωποφάγοι μεταξὺ ἄλλων οἱ Γοϊτάκαι, μικρὰ φυλὴ περὶ τὸ ἀκρωτήριον Φρίον, καὶ οἱ γειτονεῦοντες μὲ αὐτοὺς Ταμάιοι, οἵτινες ἀμοιβαίως τρώγουσι τοὺς αἰχμαλώτους, οἱ Οὐρεκέναι, οἵτινες κοικοῦσιν εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν Ἴσσάνα καὶ Ἴσσα, χυνομένων δυτικῶς τοῦ ἄνω μέρους τοῦ Ἰρίου Νέγρου εἰς αὐτόν.

(Ἔπεται συνέχεια)

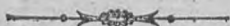
ΤΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ ΑΡΟΤΡΑ

Τὸ ἄροτρον ἢ τὸ ὄργανον, δι' οὗ ἀροτριῶμεν (ζευγαρίζομεν) τὴν ἀρόσιμον γῆν ἢ τοὺς ἀγρούς, ἐφευρέθη, ὡς λέγουσι (Πλίν· 7,56,199), ὑπὸ τοῦ Βουζύγου ἢ Τριπτολέμου. Ἀναφέρονται δὲ παρ' Ἡσιόδῳ (*Εργ. καὶ ἡμέρ. στ. 431 καὶ ἐξῆς) δύο εἶδη αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον (Α΄) τεχνικόν, ὑπὸ τοῦ σιδηρουργοῦ κατασκευασμένον καὶ πηκτὸν ἄροτρον καλούμενον συνίστατο ἐκ τοῦ ἱστοβοέως (1), ἡνωμένου διὰ τοῦ καμ-

πύλου ξύλου γύου (2) μὲ τὸ ἔλυμα (3), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐμπηγμένον εἰς τὴν ὕννιν (4). Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἱστοβοέως ὑπῆρχε τὸ ζυγόν (5), τὸ ὁποῖον συνείχετο διὰ τοῦ ξυλίνου πασσάλου ἢ ἐμβόλου τοῦ ἐνδρύου (6), καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἐζευγνύοντο οἱ βόες διὰ τινος λωρίου, μεσάβου, μεσαβοίου ἢ

καὶ ζυγοδέσμου (7) καλουμένου· διότι φαίνεται, ὅτι δεδεμένοι ἀπὸ τὸν λαιμὸν εἰς τὸν ἰστοβοέα ἔσυρον τὸ ἄροτρον. Τέλος διευθύνετο διὰ τῆς ἐχέτλης (8). Τὸ δεύτερον (B'), φυσικὸν καὶ αὐτόγυσιν ἄροτρον καλούμενον, συνίστατο ἐκ τινος φύσει καμπύλου ξύλου οὕτως, ὥστε ἰστοβοεὺς (1), γύης (2) καὶ ἔλυμα (3) ἦσαν ἀμέσως συνδεδεμένα καὶ δὲν ἐχρειάζετο ἄλλο, εἰ μὴ νὰ προστεθῇ μόνον εἰς αὐτὸ ἡ ὕνις καὶ ἡ ἐχέτλη.

Η ΧΡΥΣΗ ΤΑΒΑΚΟΘΗΚΗ (ΠΥΞΙΣ).

Συνταγματάρχης τις ἔδειξεν εἰς τοὺς παρ' αὐτῷ συνετιωμένους ἀξιώματικούς ἐπὶ τῆς τραπέζης καινούργη καὶ πολὺ ὠραίαν χρυσὴν ταβakoθήκην. Μετὰ τινος στιγμᾶς ἐπιθυμῶν νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῆς δραγμίδι (prise) ταβάκου, μίτην τὴν ἀνεζήτει εἰς ὄλα τὰ θυλάκιά του καὶ ἐπὶ τέλους ἀνεφώνητε τεθοροβημένως «Ποῦ εἶναι ἡ ταβakoθήκη μου; ἐξετάσατε ἐν τούτοις, κύριοί μου, μήπως κανεὶς ἐξ ὑμῶν ἐξ ἀπροσεξίας τὴν ἔθηκεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

«Ὅλοι ἠγέθησαν ἀμέσως, καὶ ἀνέστρεψαν τὰ θυλάκια των. χωρὶς ἡ ταβakoθήκη νὰ φανῇ που. Εἷς μόνος, σημιοφόρος εἰς ἐπικιτητὴν ταραχὴν διατελῶν ἔμεινε καθήμενος καὶ εἶπε» Δὲν ἀναστρέφω τὸ θυλάκιόν μου, ἀρκεῖ ὁ λόγος τῆς τιμῆς μου, ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω τὴν ταβakoθήκην. οἱ ἀξιώματικοὶ ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων κινῶντες τὰς κεφαλὰς καὶ ἕκαστος ὑπελάμβανε αὐτὸν ὡς τὸν κλέψαντα τὴν ταβakoθήκην.

Τὴν ἐπιούσαν πρῶτὸ ὁ συνταγματάρχης προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· « Ἡ ταβακοθήκη ἀνευρέθη. Ἐν τῷ θυλακίῳ μου διηγοίχθῃ (ἐξηλώθη) ῥαφή, καὶ ἐκεῖ ἔπεσεν αὕτη μεταξὺ τοῦ ὑπορράματος (φόδρας). Ἄλλ' εἰπέ μοι ἤδη, διατι δὲν ἠθέλησες νὰ δείξης τὸ θυλακίόν σου, ὅπερ ἐν τούτοις ἅπαντες οἱ λοιποὶ κύριοι ἀξιωματικοὶ ἔπραξαν; Ὁ σημαιοφόρος ἀπεκρίθη. » Εἰς σὰς μόνον, κύριε συνταγματάρχα, εὐχαρίστως θέλω κάμῃ γνωστὸν τοῦτο. Οἱ γονεῖς μου εἶνε πτωχοί. ὡς ἐκ τούτου παραχωρῶ εἰς αὐτοὺς τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ μου, καὶ τὴν μεσημβρίαν δὲν τρώγω μαγειρευμένον φαγητόν. Ὅτε προσεκλήθη παρ' ὑμῖν εἶχον ἤδη τὸ γεῦμά μου ἐν τῷ θυλακίῳ μου, καὶ ἐπομένως ἐμελλον ἐξάπαντος νὰ καταισχυθῶ, ἂν κατὰ τὴν ἀναστροφήν τοῦ θυλακίου μου ἤθελεν ἐκπέσῃ τεμάχιον μέλανος ἄρτου καὶ ἀλλάντος.

Ὁ συνταγματάρχης εἶπε συγκεκινημένος, « Εἶσαι πολὺ ἀγαθὸς υἱός! Διὰ νὰ δυνηθῆς, ὅσον τὸ δυνατόν εὐκολώτερον, νὰ ὑποστηρίξης τοὺς γονεῖς σου, πρέπει καθ' ἐκάστην νὰ τρώγῃς παρ' ἐμοί. » Προσεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς εἰς πνηγυρικὴν εὐωχίαν, ἐβεβαίωσεν ἐνώπιόν των τὴν ἀθωότητα τοῦ σημαιοφόρου, καὶ τῷ προσέφερε δῶρον εἰς ἐνδειξὴν τῆς μεγάλης πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως τὴν χρυσὴν ταβακοθήκην.

Ἄν τοὺς γονεῖς σου ν' ἀγαπᾷς καὶ νὰ τιμᾷς θελήσῃς καὶ ὁ Θεὸς θὰ σ' ἀγαπᾷ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπίσης.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Μεγιστὰν τις Ἴσπανὸς ἔχων υἱὸν ὑπερβολῇ βλάκα ἐπέπληττεν αὐτὸν πολὺ, διότι δὲν ὠμίλει διόλου πρὸς τοὺς περιφανεῖς ἄνδρας, οἵτινες ἤρχοντο πρὸς ἐπίσκεψίν του. Τί θέλετε λοιπόν, ἠρώτησεν νὰ τοῖς λέγω; Ζή-

τει πληροφορίας, εἶπεν ὁ πατήρ, περὶ τῆς οικογενείας των καὶ ἄλλων παρομοίων πραγμάτων. Τοῦτο θέλει δώσει ὕλην πρὸς συνομιλίαν. Ὁ υἱὸς ἐφύλαξεν ἀκριβῶς τὴν συμβουλὴν τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐπειδὴ ὁ πρῶτος, ὅστις ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψιν, ἦτον ὁ ἀρχιεπίσκοπος, δὲν παρέλειψε τὸ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πῶς ἔχει ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα του.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τὴν ὄψιν ἔχω μέλαιναν καὶ τὴν στολὴν ἐπίσης καὶ πάντοτ' εἶμαι σκυθρωπή.

Ἄλλ' οἱ εὐαρεστούμενοι ἔς τὴν κατηφῆ μου ὄψιν ἐκ τῶν θνητῶν εἰσι πολλοί.

Πρὸ πάντων κλέπται καὶ λησταὶ εἶν' ἔνθερμοί μου ἑρασταί.

ΓΡΙΦΟΣ.

(1) Κτίστης τῆς ἐν Σικελίᾳ Ἰμέρας.

ΛΥΣΙΣ

Τοῦ ἐν τῇ ἀ. τεύχει αἰνίγματος «Σιγή» τοῦ δὲ γρίφου «Φιλῶ τὰς ἀθάνας διαχύσεις».